

संचालक फलोत्पादन

(कृषि आयुक्तालय)

कृषि भवन जवळ, शिवाजीनगर, पुणे-४११ ००५

दुरध्वनी क्र. ०२०-२५५३८०९५/२५५३७९५७ ई मेल-phytocell@gmail.com

मार्गदर्शक सूचना

जा.क्र.कृआ/फलो-३/हॉर्टसॅप २०२१-२२/मा.सू./ १२१/१९०५६
कृषि आयुक्तालय (फलोत्पादन विभाग), महाराष्ट्र राज्य,
पुणे-४११ ००५, दिनांक-०७/०६/२०२१

प्रति,

विभागीय कृषि सहसंचालक,

ठाणे/ पुणे / नाशिक / कोल्हापूर /

औरंगाबाद / लातूर / अमरावती / नागपूर

विषय :-क्रॉपसॅप योजनेतर्गत फलोत्पादन पिकांवरील कीड-रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन योजना (हॉर्टसॅप)सन २०२१-२२ मार्गदर्शक सूचना....

संदर्भ :- 1. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक:किरोनी-२०२०/प्र.क्र.५६/११-अ,
दिनांक-३१/०५/२०२१

2. कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र.कृआ/फलो-३/हॉर्टसॅप २०२०-२१/१७५६३/२०२१
दि. ०३.०६.२०२१

सन २०२१-२२ मध्ये क्रॉपसॅप योजनेतर्गत आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या फलोत्पादन पिकांवरील “कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन कार्यक्रमास (हॉर्टसॅप)” संदर्भीय विषयानुसार राज्यात योजना अंमलबजावणीकरता प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे. सदर मान्यतेनुसार योजना अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सूचना सोबत सहपत्रित करण्यात येत आहेत. तालुकानिहाय कीड व रोग सर्वेक्षणासाठी आवश्यक कृषि अधिकारी (Pest Monitor) व कृषि पर्यवेक्षकांची (Pest Scout) संख्या निश्चित करण्यात आलेली असून संदर्भ क्र. २ अन्वये आपणांस कळविण्यात आलेली आहे. त्यानुसार आपण पेस्ट स्काऊट व मॉनिटर यांची नियुक्ती केलेली असेलच. हॉर्टसॅप प्रकल्पाची अंमलबजावणी करत असताना त्यासोबतच या प्रकल्पांतर्गत समाविष्ट पिकांसाठी शेतीशाळाही राबवावयाच्या आहेत. प्रकल्पांतर्गत समय मर्यादीत कामांच्या तयारीच्या दृष्टीने प्रमुख बाबींकरिता पुढील प्रमाणे वेळापत्रक निश्चित करून देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	कालावधी	बाब	कार्यवाहीचा स्तर
१	दि.१० जून पर्यंत	कृषि पर्यवेक्षक व मंडळ कृषि अधिकारी यांची अनुक्रमे कीड सर्वेक्षक व पेस्ट मॉनिटर म्हणून नियुक्ती करणे.	उविकृअ स्तर
२	दि. १५ जून – २५ जून पर्यंत	टीओएफ पुर्व प्रशिक्षित प्रवर्तकांसाठी शेतीशाळा शेतीशाळा ऑनलाईन उजळणी प्रशिक्षण वर्गाचे रामेतीमार्फत आयोजन करणे, उजळणी प्रशिक्षणासाठी प्रति तालुका किमान एक व प्रति जिल्हा कमाल २० कर्मचा-यांना प्रशिक्षित करणे (हॉर्टसॅप व क्रॉपसॅप एकत्रितपणे एकूण २० कर्मचारी), सदर प्रशिक्षित प्रवर्तकामार्फत	विकृससं

अ. क्र.	कालावधी	बाब	कार्यवाहीचा स्तर
		तालुक्यातील इतर कर्मचा-यांना माहिती देणे व शेतीशाळेकरिता पीकनिहाय तांत्रिक पुस्तिका क्षेत्रीय कर्मचा-यांना उपलब्ध करून देणे.	
३	दि. २५ जून पर्यंत	सर्व कीड सर्वेक्षक व पेस्ट मॉनिटर यांना तसेच सर्व मास्टर ट्रेनर्सना सर्वेक्षणाचे प्रशिक्षण व्हिडीओ कॉन्फरंसींगद्वारे देणे.	सर्व विद्यापीठ स्तर
४	दि. १ जुलै पासून पुढे	केळी, डाळिंब, संत्रा, मोसंबी व चिक्कु या फळपिकांवरील सर्वेक्षण कामास आरंभ करणे व ही सर्वेक्षणाची माहिती NCIPM च्या संकेतस्थळावर भरणे.	कृप ते जिअकृअ
५	दि. १ जुलै ३१ मार्च	केळी, डाळिंब, संत्रा, मोसंबी व चिक्कु या फळपिकांच्या शेतीशाळांचे आयोजन करणे.	कृप ते जिअकृअ
६	दि. २ जुलै पासून	प्रथम ऑनलाईन पीक संरक्षण अॅडव्हायजरी वितरीत करणे; उपविभागीय कृषि अधिकारी / जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे स्तरावरून प्रथम पीक संरक्षण सल्ला शेतकऱ्यांना SMS द्वारा पाठविणे.	कृ.विद्यापीठ, उविकृअ/जिअकृअ
७	दि. २ जुलै ते ३१ मार्च	केळी, डाळिंब, संत्रा, मोसंबी व चिक्कु फळपिकांचे क्षेत्र असलेल्या गावात पुर्ण हंगामात १० गाव बैठकांचे आयोजन करणे.	कृ.प
८	दि. १ ऑक्टोबर	आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो या फळपिकांवरील सर्वेक्षण कामास आरंभ करणे व ही सर्वेक्षणाची माहिती NCIPM च्या संकेतस्थळावर भरणे.	कृ.प ते जिअकृअ
९	दि. १ ऑक्टोबर ते ३१ मार्च	आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो फळपिकांचे क्षेत्र असलेल्या गावात पुर्ण हंगामात १० गाव बैठकांचे व शेतीशाळांचे आयोजन करणे.	कृ.प ते जिअकृअ
१०	दि. १० एप्रिल पर्यंत	प्रकल्पाचा अंतिम खर्च अहवाल व विहित नमुन्यातील उपयोगीता प्रमाणपत्र कृषि आयुक्तालयास सादर करणे.	विकृससं, कृ.विद्यापीठ
११	दि. १५ एप्रिल पर्यंत	कृषि विद्यापिठनिहाय अंतिम प्रकल्प अहवाल कृषि आयुक्तालयास सादर करणे.	कृ.विद्यापीठ

वरील समय मर्यादेप्रमाणे सर्व संबंधितांनी वेळचेवेळी कार्यवाही करून विभाग/ संस्थांचा एकत्रित मासिक प्रगती अहवाल कृषि आयुक्तालयास प्रत्येक महीन्याच्या ५ तारखेस पोहोचेल या बेताने पत्र तसेच ई-मेलद्वारे सादर करावा. प्रकल्प मार्गदर्शक सुचना कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यात येत असून सदर मार्गदर्शक सुचना सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांपर्यंत वितरीत होतील याची कृपया दक्षता घ्यावी. याबाबत शासन स्तरावरून काही धोरणात्मक बदल झाल्यास तसे आपणास अवगत करण्यात येईल व सदर बदलांनुसार पुढील कार्यवाही करणे बंधनकारक राहिल याची कृपया नोंद घ्यावी. यावर्षी जागतिक पातळीवर झालेल्या कोविड-१९ महामारीच्या पार्श्वभुमिवर हॉर्टसॅप कार्यक्रम राबविताना सुरक्षिततेच्या दृष्टीने आवश्यक ती दक्षता घेण्यात यावी.

सोबत: मार्गदर्शक सुचना व शासन निर्णय

संचालक फलोत्पादन
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
पुणे- ४११००५

प्रत माहिती तथा आवश्यक कार्यवाहीस्तव-

१. मा. सचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
२. संचालक, राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र, भारतीय कृषि संशोधन परिषद, नवी दिल्ली.
३. संचालक, राष्ट्रीय डाळींब संशोधन केंद्र, पुणे-सोलापूर बायपास, शेळगी रोड, सोलापूर.
४. संचालक, राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय संशोधन केंद्र, पो. बॉक्स नं. ४६४, शंकर नगर पोस्ट ऑफिस, नागपूर,
५. संशोधन संचालक, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी / डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, / मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी / डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
६. संचालक (विस्तार शिक्षण), महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी / डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, / मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी / डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
७. प्रमुख, केळी संशोधन केंद्र, जळगाव
८. प्रमुख, फळसंशोधन केंद्र, वेंगुर्ला, जि. सिंधुदूर्ग
९. कनिष्ठ किटकशास्त्रज्ञ, कृषि संशोधन केंद्र, पालघर
१०. कृषि उपसंचालक, नियोजन, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे -५
११. कृषि उपसंचालक, आयुक्त कृषि कक्ष, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १
१२. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, नाशिक, धुळे, जळगाव, नंदुरबार, पुणे, अहमदनगर, सोलापूर, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, बीड, जालना, लातूर, हिंगोली, उस्मानाबाद, नांदेड, बुलढाणा, वाशिम, अमरावती, नागपूर, वर्धा व भंडारा

फलोत्पादन पिकावरील किड, रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन योजना सन २०२१-२२
मार्गदर्शक सूचना

-----००००-----

१. प्रस्तावना :-

आकस्मिकरित्या उद्भवणाऱ्या किडरोगांच्या प्रादुर्भावामुळे होणारे शेतकऱ्यांचे नुकसान. उत्पादनात होणारी घट विचारात घेता कीड रोग सर्वेक्षण व व्यवस्थापन यासाठी प्रभावी कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व जनजागृती याबाबतची शाश्वत यंत्रणा तयार करण्याच्या दृष्टीने सन २००९-१० पासून राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला प्रकल्प (क्रॉपसॅप) राबविण्यात आला. प्रकल्पांतर्गत समाविष्ट पिकांचे करण्यात आलेले सर्वेक्षण व दिले गेलेले पीक संरक्षण सल्ले शेतकऱ्यांच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरत असल्याने क्रॉपसॅप प्रकल्पाच्या धर्तीवर सन २०११-१२ पासून आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू या फळपिकांसाठी फलोत्पादन पिकावरील किड, रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेमधून राबविण्यात आला. प्रकल्पाची उपयुक्तता विचारात घेऊन सन २०१३-१४ पासून क्रॉपसॅप प्रकल्प राज्य वार्षिक योजनेतून राबविण्यात येत आहे. क्रॉपसॅप व हॉर्टसॅप प्रकल्पांची समान कार्यबद्धती विचारात घेऊन दोन स्वतंत्र प्रकल्प न राबविता कृषि विभागाची पीक संरक्षण व सर्वेक्षणाची एकच योजना राबविण्यास सन २०१८-१९ पासून क्रॉपसॅप योजनेतर्गत कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक:किरोनी-१४१८/प्र.क्र.५५/४-अ, मुंबई दिनांक-१९/०५/२०१८ अन्वये मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. शासन निर्णय क्रमांक:किरोनी-२०२०/प्र.क्र.५६/११-अ, दिनांक-३१/०५/२०२१ अन्वये योजनेस प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली आहे. कोकणातून काजू व भेंडी पिकांच्या निर्यातीस चालना देण्यासाठी आणि कीड व रोगमुक्त उत्पादनासाठी भेंडी व काजू पिकाचा फलोत्पादन पिकावरील किड, रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन (हॉर्टसॅप) योजनेत समावेश करणेबाबत विभागीय कृषि सहसंचालक, ठाणे यांनी मागणी केली होती. तसेच माहे मार्च- मे २०२० या कालावधीत टोमॅटो पिकावर राज्यातील काही ठिकाणी विषाणुजन्य रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्याने वेळीच रोग नियंत्रण करण्यासाठी सन २०२०-२१ पासून योजनेत टोमॅटो, भेंडी व काजू या पिकाचा समावेश करण्यात आला आहे. तथापि, फळपिकांसाठी मोबाईल एप्लिकेशनद्वारे निरीक्षण नोंदणीची सध्या सुविधा उपलब्ध नसल्याने हॉर्टसॅप योजना राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन संशोधन केंद्र, नवी दिल्ली यांनी विकसित केलेल्या e Pest Surveillance संगणक प्रणालीद्वारे क्षेत्रिय कर्मचाऱ्यांमार्फत सर्वेक्षण व अहवाल नोंदणीची कार्यवाही सन २०२१-२२ मध्ये करण्यात येईल.

२. योजनेचा उद्देश :-

- २.१ आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांचे सर्वेक्षण करून किडरोगांच्या प्रादुर्भावाबाबत शेतकऱ्यांना वेळीच उपाययोजना सुचविणे.
- २.२ किडरोगांच्या आकस्मिक प्रादुर्भावामुळे शेतकऱ्यांचे होणारे नुकसान टाळणे.
- २.३ किडरोगांचा प्रादुर्भाव वेळीच लक्षात आल्याने पुढील संभाव्य नुकसान टाळून उत्पादनात वाढ करणे.
- २.४ किडरोगांबाबत शेतकऱ्यांना प्रशिक्षित करून किडरोगांचे वेळीच व्यवस्थापन करणे.
- २.५ किडरोग प्रादुर्भावीत क्षेत्रासाठी आपत्कालीन परिस्थितीत पीक संरक्षण औषधीचा पुरवठा करणे.
- २.६ वारंवार येणाऱ्या किडरोगांबाबत सांख्यिकी माहिती संकलीत करणे व कायम स्वरूपाच्या व्यवस्थापनाबाबत कृषि विद्यापीठांच्या सहाय्याने शिफारशी निश्चित करणे.

२.७ राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र नवी दिल्ली, राष्ट्रीय डाळींब संशोधन केंद्र, सोलापूर, राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय संशोधन केंद्र, नागपूर, केळी संशोधन केंद्र, जळगाव, चिक्कू संशोधन केंद्र, पालघर, फळ संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला जि.सिंधदुर्ग इत्यादी संस्था, राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठे व राज्य कृषि विभाग यांच्या सहाय्याने आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजु, भेंडी व टोमॅटो या पिकांवरील कीड रोगांचे सर्वेक्षण करून शेतकऱ्यांना वेळीच उपाययोजना सुचविणे, कीड रोग व्यवस्थापनाबाबतच्या शिफारशी तयार करणे आणि त्यानुषंगाने कृषि खात्यातील कर्मचारी व शेतकरी यांना प्रशिक्षण देणे.

३. योजनेचे कार्यक्षेत्र :-

महाराष्ट्र राज्यामध्ये आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजु, भेंडी व टोमॅटो ही मुख्य फलोत्पादन पिके लागवडीखाली आहेत. आंबा फळपिकाखाली ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, कोल्हापूर, नाशिक, नंदुरबार, बीड, उस्मानाबाद व पुणे या जिल्ह्यातील १३०२२४.७ हेक्टर क्षेत्र. डाळींब पिकाखाली नाशिक, अहमदनगर, सोलापूर, पुणे, सातारा, सांगली, औरंगाबाद, बीड व धुळे या जिल्ह्यातील १४२९५८.३७ हेक्टर क्षेत्र. केळी पिकाखाली पुणे, अहमदनगर, जळगाव, धुळे, नंदुरबार, सोलापूर, हिंगोली व नांदेड जिल्ह्यातील ५८०६२.४ हेक्टर क्षेत्र. संत्रा पिकाखाली नागपूर, वर्धा, वाशिम, अमरावती, बुलढाणा व अहमदनगर, या जिल्ह्यातील १०२३२८.३६ हेक्टर क्षेत्र, मोसंबी पिकाखाली औरंगाबाद, जालना, अमरावती, वर्धा व नागपूर या जिल्ह्यातील ४१६०२ हेक्टर क्षेत्र. चिक्कू फळपिकाखाली पालघर जिल्ह्यातील ४४१८.५५ हेक्टर क्षेत्र, काजु पिकाखाली पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, कोल्हापूर, या जिल्ह्यातील १५८१९७.४८ हेक्टर क्षेत्र, भेंडी या पिकाखाली ठाणे, पुणे, सातारा, जळगाव या जिल्ह्यातील ३१५५.५९ हेक्टर क्षेत्र, टोमॅटो या पिकाखाली पुणे, अहमदनगर, सोलापूर, सातारा, सांगली, ठाणे, औरंगाबाद, लातूर, नागपूर व भंडारा या जिल्ह्यातील १३८५३.०७ हेक्टर क्षेत्र असे एकूण २८ जिल्ह्यातील ६५४८००.८२ हेक्टर क्षेत्रावर या योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

मागील काही वर्षातील कीड रोगांच्या प्रादुर्भावाचा विचार करून सदर योजना राबविण्यासाठी राज्यातील २८ जिल्ह्यांची फळपिक क्षेत्रानुसार निवड करण्यात आली आहे. सन २०२१-२२ मध्ये राबविण्यात येणाऱ्या कीड रोग सर्वेक्षण, व्यवस्थापन व सनियंत्रण योजनेत तालुकानिहाय कीड सर्वेक्षणासाठी कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) व कृषि अधिकारी (पेस्ट मॉनिटर) यांची संख्या निर्धारित करण्यात आलेली आहे. त्याची माहिती सोबत "प्रपत्र अ" मध्ये नमूद केली आहे.

तथापि एकूण संख्येच्या अधिन राहून विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी जिल्हानिहाय फळपिकाच्या क्षेत्रानुसार कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) यांचे कार्यक्षेत्र निश्चित करावे. विभागीय कृषि सहसंचालक व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी योजना राबविण्यासाठी फळपिकनिहाय व तालुकानिहाय समूह ठरवून सर्वसाधारणपणे काजु, आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू या पिकांकरीता कमीत कमी ५०० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरसाठी १ कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) व भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता कमीत कमी २५० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरसाठी १ कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) असे गृहीत धरून कार्यवाही करावी.

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

४. कार्यपध्दती :-

- ४.१ कीड-रोगांचे सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन पध्दती.
 ४.२ शेतकऱ्यांमध्ये कीड-रोगांबाबत जागरुकता निर्माण करणे.
 ४.३ आपत्कालीन परिस्थितीत कीड - रोग व्यवस्थापनासाठी पीक संरक्षण औषधांचा पुरवठा करणे.

राज्यपातळीवर आयुक्त (कृषि) यांच्या अध्यक्षतेखाली संपूर्ण नियोजन व सनियंत्रणासाठी सुकाणू समितीची रचना (स्टिअरिंग कमिटी) करण्यात आली असून यामध्ये विविध केंद्र व राज्य शासनाच्या कृषि संशोधन व विस्तार क्षेत्रातील संस्थांचा सहभाग आहे. राज्यस्तरीय सुकाणू समिती (स्टिअरिंग कमिटी) खालील प्रमाणे राहिल.

अ.क्र	सहभागी संस्था	पदनाम	पद
१	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य	आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य पुणे	अध्यक्ष
२	राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र, (भारतीय कृषि संशोधन परिषद) नवी दिल्ली.	संचालक, राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र नवी दिल्ली,	सहअध्यक्ष
३	वनस्पती संरक्षण, संगरोध व संग्रह संचालनालय, भारत सरकार, फरीदाबाद, हरीयाणा	पिकसंरक्षण सल्लागार, फरीदाबाद हरीयाणा	सदस्य
४	महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित	व्यवस्थापकीय संचालक	सदस्य
५	कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई	उपसचिव	सदस्य
६	कापूस विकास संचालनालय, नागपूर	संचालक	सदस्य
७	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	संचालक फलोत्पादन	सदस्य
८	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	संचालक, विस्तार व प्रशिक्षण	सदस्य
९	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	संचालक, निविष्ठा व गुणवत्ता नियंत्रण,	सदस्य
१०	केंद्रीय कापूस संशोधन केंद्र, नागपूर	संचालक	सदस्य
११	राष्ट्रीय वनस्पती आरोग्य व्यवस्थापन संस्था, हैद्राबाद	संचालक	सदस्य
१२	राष्ट्रीय डाळींब संशोधन केंद्र, सोलापूर	संचालक	सदस्य
१३	राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय संशोधन केंद्र, नागपूर	संचालक	सदस्य
१४	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी	१.विभाग प्रमुख, किटकशास्त्र विभाग २.विभागप्रमुख, वनस्पती रोगशास्त्र विभाग	सदस्य
१५	डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली	१.विभाग प्रमुख, किटकशास्त्र विभाग २.विभागप्रमुख, वनस्पती रोगशास्त्र विभाग	सदस्य

अ.क्र	सहभागी संस्था	पदनाम	पद
१६	डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला	१.विभाग प्रमुख, किटकशास्त्र विभाग २.विभागप्रमुख, वनस्पती रोगशास्त्र विभाग	सदस्य
१७	मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी	१.विभाग प्रमुख, किटकशास्त्र विभाग २.विभागप्रमुख, वनस्पती रोगशास्त्र विभाग	सदस्य
१८	केंद्रीय कोरडवाहू शेती संशोधन संस्था, हैद्राबाद	प्रधान शास्त्रज्ञ, किटकशास्त्र	सदस्य
१९	फळ संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला (आंबा)	वनस्पती रोगशास्त्रज्ञ	सदस्य
२०	चिकू संशोधन केंद्र, पालघर (चिकू)	कनिष्ठ किटकशास्त्रज्ञ	सदस्य
२१	केळी संशोधन केंद्र जळगाव	उद्यान विद्यावेत्ता	सदस्य
२२	राष्ट्रीय सुचना विज्ञान केंद्र, पुणे	तांत्रिक संचालक तथा ई वैज्ञानिक	सदस्य
२३	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य कृषि आयुक्तालय, पुणे - ५	कृषि सहसंचालक फलोत्पादन	सदस्य
२४	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य कृषि आयुक्तालय, पुणे - ५	कृषि सहसंचालक, (विस्तार व प्रशिक्षण १,२ व ३)	सदस्य
२५	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य	विभागीय कृषि सहसंचालक, ठाणे, पुणे, नाशिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद, लातूर, अमरावती व नागपूर	सदस्य
२६	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	कृषि उपसंचालक, संगणक प्रकल्प	सदस्य
२७	राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र, नवी दिल्ली (एनसीआयपीएम) नवी दिल्ली.	प्रधान शास्त्रज्ञ	तांत्रिक समन्वयक
२८	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	कृषि उपसंचालक, फलोत्पादन-३	सदस्य सहसचिव
२९	कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	कृषि उपसंचालक, पिकसंरक्षण (विस्तार व प्रशिक्षण	सदस्य सचिव

५. संस्थानिहाय जबाबदाऱ्या :-

वरील संस्थांमधून योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी प्रतिनिधींची नियुक्ती करण्यात आली आहे. सदर सदस्यांनी त्यांना सोपवून दिलेल्या जबाबदाऱ्या / कर्तव्य पुढीलप्रमाणे आहेत.

५.१ राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र, (भारतीय कृषि संशोधन परिषद) नवी दिल्ली

- ५.१.१ ऑनलाईन माहिती भरण्यासाठी संगणक प्रणाली तयार करणे व त्याचे व्यवस्थापन करणे.
- ५.१.२ जीआयएस प्रणाली तयार करणे व त्याचे व्यवस्थापन करणे.
- ५.१.३ जी.आय.एस. आधारीत कीड रोगांचे स्वयंचलित नकाशे प्रणालीचे व्यवस्थापन करणे.

- ५.१.४ ऑनलाईन माहिती भरण्यासाठी सर्वेक्षण प्रपत्रे छपाई करणे व वितरीत करणे.
- ५.१.५ कीड रोग संरक्षण व सल्ला बाबतचे ऑनलाईन यंत्रणेचे व्यवस्थापन करणे, कीड / रोगांबाबत शास्त्रीय सल्ला देणे.
- ५.१.६ कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला चमुला सर्वेक्षण कीटची निश्चिती करणे.
- ५.१.७ कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला चमुला तांत्रिक बाबीकरीता प्रशिक्षण व मदत करणे.
- ५.१.८ योजनेचे तांत्रिक सनियंत्रण करणे.

५.२ राष्ट्रीय डाळींब संशोधन केंद्र, सोलापूर

- ५.२.१ डाळींब पिकासाठी एकात्मिक किड व्यवस्थापनावर आधारीत पीक संरक्षण पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.२.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक किड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.२.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामाचे वेळच्या वेळी सनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.२.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे सनियंत्रण ऑनलाईन अहवालाआधारे करणे व आपतकालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.२.५ डाळींब पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबी याचा अहवाल सादर करणे.

५.३ राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय संशोधन केंद्र, नागपूर

- ५.३.१ संत्रा व मोसंबी पिकांसाठी एकात्मिक किड व्यवस्थापनावर आधारीत पीक संरक्षण पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.३.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक किड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.३.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामाचे वेळच्या वेळी सनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.३.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे सनियंत्रण ऑनलाईन अहवालाआधारे करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.३.५ संत्रा व मोसंबी पिकांचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबी याचा अहवाल सादर करणे.

५.४ कृषि विभाग

- ५.४.१ कीड सर्वेक्षणासाठी कृषि पर्यवेक्षकांची नावे निश्चीत करून त्यांची उपलब्धता करून घेणे. कृषि अधिकारी (किड नियंत्रक) व कृषि पर्यवेक्षक (किड सर्वेक्षक), यांनी करावयाची कामे व इतर अनुषंगिक जबाबदाऱ्या पार पाडणे.
- ५.४.२ कृषि विभागातील अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देणे.
- ५.४.३ एकात्मिक कीड व्यवस्थापनावर आधारीत कीड व्यवस्थापन पध्दतीचे शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण देणे.

mmmm

- ५.४.४ एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दतीचा एसएमएस, भितीपत्रके, घडीपत्रीका, आकाशवाणी, दुरदर्शन, वृत्तपत्र व इतर प्रसारमाध्यमांद्वारे प्रचार व प्रसिध्दी करणे.
- ५.४.५ गावनिहाय किडरोगाची तिब्रता तालुकास्तरावरून तपासणे व त्याची माहिती ऑनलाईन उपलब्ध करून देणे.
- ५.४.६ आपत्कालीन परिस्थितीत किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला याद्वारे किडरोगांबाबत शेतकऱ्यांना एसएमएसद्वारे संदेश देणे.
- ५.४.७ शेतकऱ्यांमध्ये जनजागृती करून कीड/रोग व्यवस्थापनासाठी उपाययोजना करणे.
- ५.४.८ आपत्कालीन परिस्थितीत कीड रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी ५० टक्के अनुदानावर पीक संरक्षण औषधांचा/साहित्याचा पुरवठा करणे, अन्य योजनांमधील पिक संरक्षण बाबींचे अनुदान सर्वेक्षणाधारीत किडरोगांचे तिब्रतेप्रमाणे शेतकऱ्यांना उपलब्ध करून देणे.

५.५ कृषि विद्यापीठे

१. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
 २. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी
 ३. डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
 ४. डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली
- ५.५.१ जिल्हानिहाय कृषि विभागातील मास्टर ट्रेनर्स, कृषि पर्यवेक्षक (किड सर्वेक्षक), व कृषि अधिकारी (किड नियंत्रक) यांना प्रशिक्षण देणे
 - ५.५.२ जिल्हानिहाय किडरोग सर्वेक्षणांबाबत कृषि विद्यापीठाच्या जिल्हा समन्वयकाशी संपर्क ठेवून आढावा घेणे. जिल्हा समन्वयकांनी त्यांना उपलब्ध करून दिलेल्या अनुदानातून जिल्ह्यामध्ये क्षेत्रीय भेटी देऊन प्रकल्पाच्या कामाचा तांत्रिक आढावा घेणे व कृषि विद्यापीठ आणि कृषि विभाग यांना अहवाल देणे.
 - ५.५.३ कीडरोग सर्वेक्षण व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दतीच्या कामात तांत्रिक मार्गदर्शन करणे
 - ५.५.४ कृषि विद्यापीठाकडे उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या संशोधन सहयोगी याच्या मदतीने तालुकानिहाय ऑनलाईन वेबसाईटवर भरण्यात आलेल्या किडरोग सर्वेक्षण अहवालावर आधारीत माहितीचे विश्लेषण करणे व किडरोगाचे तालुकानिहाय एसएमएससाठी तसेच जाहीर निवेदनासाठी सल्ला व उपाययोजना, ऑनलाईन वेबसाईटवर आठवड्यातून दोनदा (सोमवार व गुरुवार) उपलब्ध करून देणे.
 - ५.५.५ कृषि विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील किडरोगाचे तीब्रतेवर लक्ष ठेवून तीब्रता वाढणाऱ्या व वाढलेल्या ठिकाणी भेटी आयोजित करून उपाययोजना सुचविणे व अहवाल कृषि आयुक्तालयास सादर करणे.
 - ५.५.६ कृषि विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील कृषि विज्ञान केंद्राच्या सेवा या प्रकल्पासाठी उपलब्ध करून घेणे, त्यांचा सहभाग वाढवून शेतकऱ्यांना संपर्क व मार्गदर्शन करणे.

५.६ **विभागीय फळसंशोधन केंद्र, वेंगुर्ला**

- ५.६.१ आंबा व काजू पिकासाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करणे व सल्ला देणे.
- ५.६.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.६.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामामध्ये वेळच्या वेळी संनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.६.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे संनियंत्रण ऑनलाईन अहवालावरून करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.६.५ आंबा व काजू पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल कृषि विभागास सादर करणे.
- ५.६.६ आंबा पिकावरील फळमाशी नियंत्रणाकरीता खास मोहिम राबवून, कोकण विभाग फळमाशीमुक्त घोषित करण्याकरीता कार्यवाही करणे.

५.७ **चिकू संशोधन केंद्र, पालघर**

- ५.७.१ चिकू पिकासाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.७.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.७.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामामध्ये वेळच्या वेळी संनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.७.४ किड/रोगांच्या तिव्रतेचे संनियंत्रण ऑनलाईन अहवालावरून करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.७.५ प्रकल्पातील चिकू पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल सादर करणे.

५.८ **केळी संशोधन केंद्र, जळगाव**

- ५.८.१ केळी पिकासाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.८.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.८.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामामध्ये वेळच्या वेळी संनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.८.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे संनियंत्रण ऑनलाईन अहवालावरून करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.८.५ केळी पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल सादर करणे.

५.९ **वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी**

- ५.९.१ भेंडी पिकासाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.९.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.९.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामामध्ये वेळच्या वेळी संनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.

mm

- ५.९.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे संनियंत्रण ऑनलाईन अहवालावरून करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.९.५ भेंडी पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल सादर करणे.

५.१० महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

- ५.१०.१ टोमॅटो पिकासाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करणे, सल्ला देणे.
- ५.१०.२ भविष्यात उदभवणाऱ्या किडरोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलीत करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पध्दती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
- ५.१०.३ किडरोग सर्वेक्षण व सल्ला कामामध्ये वेळच्या वेळी संनियंत्रण करून योग्य ते मार्गदर्शन करणे.
- ५.१०.४ किड रोगाचे तिव्रतेचे संनियंत्रण ऑनलाईन अहवालावरून करणे व आपत्कालीन परिस्थितीत क्षेत्रीय भेटी देऊन उपाययोजना सुचविणे.
- ५.१०.५ टोमॅटो पिकाचे सर्वेक्षण, उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल सादर करणे.

६ सर्वेक्षण कार्यपध्दती :-

आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजु, भेंडी व टोमॅटो या पिकांसाठी राज्याच्या २८ जिल्ह्यातील कृषि विभागाच्या एकूण २०३ तालुक्यात एकूण ३९८ कृषि पर्यवेक्षक (किड सर्वेक्षक) सोमवार, मंगळवार, गुरुवार, शुक्रवार या दिवशी किडरोगांच्या विविध अवस्थांची सापळे व अन्य साधनांच्या मदतीने क्षेत्रीयभेटी देऊन निरीक्षणे नोंदवतील. ही नोंदवलेली निरीक्षणे दर बुधवारी व शुक्रवारी मध्यान्होत्तर २०३ कृषि अधिकारी (किड नियंत्रक) यांच्याकडे, तालुकास्तरावर ऑनलाईन वेबसाईटवर भरण्याकरीता सादर करतील. कृषि अधिकारी त्याच दिवशी ऑनलाईन माहितीची नोंद करतील. वेबसाईटवरील या निरीक्षणांचे विश्लेषण राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र, भारतीय कृषि संशोधन परिषद, नवी दिल्ली यांचे मार्गदर्शनाखाली करून राज्यातील संबंधीत कृषि विद्यापीठांचे शास्त्रज्ञ वेबसाईटवर ऑनलाईन तालुकानिहाय उपाय योजना सुचवतील. या उपाययोजनांच्या आधारे शेतकऱ्यांना दुरदर्शन, आकाशवाणी, एसएमएस, वृत्तपत्रे इत्यादी प्रसिध्दी माध्यमांद्वारे मार्गदर्शन केले जाईल. या मार्गदर्शनाआधारे शेतकरी वेळच्या वेळी उपाययोजना करून कीड रोग नियंत्रण करता येईल.

काजु, आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू या पिकांकरीता कमीत कमी ५०० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरसाठी भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता कमीत कमी २५० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरसाठी १ कृषि पर्यवेक्षक(किड सर्वेक्षक) याप्रमाणे फळपिकांचे सर्वेक्षण करण्यात यावे. नेमून दिलेल्या क्षेत्रापैकी काही गांवे रॅन्डम पध्दतीने सर्वेक्षणाकरीता निश्चित करून कृषि अधिका-यामार्फत गावातील प्लॉट रॅन्डम पध्दतीने सर्वेक्षण करावयाचे आहे. याबाबत सविस्तर माहिती प्रशिक्षणामध्ये संबंधितांना देण्यात येईल. एकूण संख्येच्या अधिन राहून विभागीय कृषि सहसंचालकांनी फळपिकाखालील क्षेत्रानुसार कृषि पर्यवेक्षक यांचे कार्यक्षेत्र ठरवावे.

६.१ पिकनिहाय सर्वेक्षण करावयाचे कीड/रोग:-

पुढीलप्रमाणे कीड रोगांचे सर्वेक्षण व सनियंत्रण करावयाचे आहे

आंबा : तुडतुडे, भूरी, फुलकिडे, फळमाशी (सापळ्यासहीत), करपा

Mmm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आवकनालय महाराष्ट्र राज्य, पुणे

डाळींब	:	तेलकट डाग, मर, फळे पोखरणारी अळी, फुलकिडे, शुट होल बोअरर
केळी	:	सिंगाटोका (करपा), फुलकिडे
संत्रा व मोसंबी	:	काळी/पांढरी माशी, सिट्रस सायला, लिफ माईनार, फायटोथोरा, मर, फळ पोखरणारी अळी
चिकू	:	बी-पोखरणारी अळी, फळे पोखरणारी अळी, फळगळ, फायटोथोरा,
काजु	:	टी मॉस्कीटो बग, फुलकिडे, शुट ब्लॉइट.
भेंडी	:	शुट अॅण्ड फ्रुट बोरर, तुडतुडे, मावा, पांढरी माशी, हड्डा बिटल, कोळी, भुरी रोग, यलो व्हेन मोझॅक व्हायरस.
टोमॅटो	:	फळ पोखरणारी अळी, पांढरीमाशी, मावा, फुलकिडे, लिफ मायनर, रेड स्पायडर माईट, इरिओफाईड माईट

६.२ सर्वेक्षणासाठी पिकनिहाय कालावधी-

अ.क्र.	पीक	सर्वेक्षणाचा कालावधी
१	आंबा	१ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
२	काजु	१ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
३	भेंडी	१ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
४	टोमॅटो	१ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
५	डाळींब	०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
६	केळी	०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
७	संत्रा	०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
८	मोसंबी	०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
९	चिकू	०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२

६.३ कृषि पर्यवेक्षकांसाठी गाव व सर्वेक्षण क्षेत्राची निवड:-

६.३.१ काजु, आंबा, डाळींब, केळी, चिकू, संत्रा व मोसंबी भेंडी व टोमॅटो:-

- ६.३.१.१ गाव निवडीकरिता प्रत्येक तालुक्यातील काजु, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिकू पिकानुसार गावनिहाय क्षेत्र निश्चित करण्यात यावे.
- ६.३.१.२ ज्याठिकाणी काजु, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिकू पिकांचे सर्वेक्षण होणार असेल त्याठिकाणी सदर पिकांखालील कमीत कमी ५०० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरप्रमाणे व ज्याठिकाणी भेंडी व टोमॅटो पिकांचे सर्वेक्षण होणार असेल त्याठिकाणी सदर पिकांखालील कमीत कमी २५० व जास्तीत जास्त २००० हेक्टरप्रमाणे गावांचे गट समूह पध्दतीने तयार करण्यात यावेत व प्रत्येक कृषि पर्यवेक्षकाला सदर क्षेत्र सर्वेक्षणाकरिता नेमून द्यावे.
- ६.३.१.३ वरीलप्रमाणे निश्चित केलेल्या गावांच्या गटातील काजु, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिकू पिकांखालील जास्तीत जास्त क्षेत्र असणाऱ्या ८ गावांची अथवा गावांच्या गटांची निवड करण्यात यावी. याकरीता सर्वसाधारणपणे काजु, आंबा, डाळींब, केळी,

mmmm

- संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो पिकाचे २५० हेक्टर क्षेत्र असणारे गाव अथवा गावांचा गट यामध्ये सदर २००० हेक्टर क्षेत्राची विभागणी करण्यात यावी.
- ६.३.१.४ २५० हेक्टर क्षेत्र असणाऱ्या गावामधून अथवा गावांच्या गटामधून दोन निश्चित व दोन रॅन्डम प्लॉटची सर्वेक्षणाकरिता निवड करण्यात यावी. जर एकाच गावात २००० हेक्टर क्षेत्र असल्यास अशा वेळी चार निश्चित व चार रॅन्डम प्लॉटची सदर गावामधून निवड करण्यात यावी व त्या संबंधीत एकाच गावात कृषि पर्यवेक्षक संपूर्ण दिवस सर्वेक्षण करेल. याच पध्दतीने प्रति ५०० ते २००० हेक्टर क्षेत्राचे गाव अथवा गावांच्या गटामधून चार निश्चित व चार रॅन्डम प्लॉटची निवड करण्यात यावी. ज्याठिकाणी गावांमधील क्षेत्र २००० हेक्टर पर्यंत नसेल अशा वेळी जास्तीत जास्त क्षेत्र असणारी गावे विचारात घ्यावीत. गावांची निवड करताना निवडलेली गावे सदर गटाचे प्रतिनिधीत्व करतील याची काळजी घ्यावी. पेस्ट स्काऊट व पेस्ट मॉनिटर यांनी एका सप्ताहात सर्वेक्षण करावयाच्या निश्चित व रॅन्डम प्लॉटचे लक्षांक प्रपत्र अ मध्ये देण्यात येत आहे.
- ६.३.१.५ कृषि पर्यवेक्षकाने एकमेकांच्या विरुद्ध दिशेला असणाऱ्या निश्चित प्लॉटची निवड करावी तसेच त्यांचे अक्षांश व रेखांशाची अहवालात नोंद करावी.
- ६.३.१.६ कृषि पर्यवेक्षकाने निश्चित प्लॉटच्या विरुद्ध दिशेकडील प्लॉटची रॅन्डम प्लॉट म्हणून निवड करावी. रॅन्डम प्लॉटची निवड कोणत्याही विशिष्ट हेतूने न करता पूर्णतः रॅन्डम पध्दतीने करावी.
- ६.३.१.७ प्रत्येक कृषि पर्यवेक्षकाने आठवडयातील सोमवार, मंगळवार, व गुरुवार, शुक्रवार दोन गावे प्रति दिन असे एकूण प्रति आठवडा ८ गावांचे सर्वेक्षण करावे.
- ६.३.१.८ कृषि पर्यवेक्षक, सर्वेक्षण करावयाच्या प्रत्येक दिवशी प्रत्येक गावात किंवा २५० हे. च्या समुहात दोन निश्चित व दोन रॅन्डमचे प्लॉटचे सर्वेक्षण करेल.
- ६.३.१.९ काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो या फळपिकांसाठी हॉर्टसॅप संलग्न शेतीशाळा राबवावयाच्या असल्याने शेतीशाळेसाठी निवड केलेले गाव व प्लॉट कृषि पर्यवेक्षकाद्वारे सर्वेक्षणासाठी अंतर्भूत करणे बंधनकारक आहे.

६.४ कृषि अधिका-यासाठी गाव व सर्वेक्षण क्षेत्राची निवड:-

- ६.४.१ कृषि पर्यवेक्षकाने सर्वेक्षण करावयाच्या निश्चित प्लॉटच्या अक्षांश व रेखांशाची कृषि अधिका याने जीपीएस उपकरणाद्वारे वाचने घेऊन सदर नोंद सर्वेक्षण प्रपत्रात केली जाईल असे पहावे.
- ६.४.२ प्रत्येक तालुक्यामधील जी गावे कृषि पर्यवेक्षकांमार्फत कीड रोग सर्वेक्षणासाठी निवडण्यात आली नाहीत त्यांची यादी करण्यात यावी आणि अशा गावांचे कृषि अधिका-यामार्फत धावते सर्वेक्षण (Roving Survey) करण्यात यावे.
- ६.४.३ कृषि अधिका-याने चार वेगवेगळ्या मार्गावर गोलाकार सर्वेक्षण दौऱ्याचा कार्यक्रम (साधारण १०० ते १५० कि.मी.) तयार करावा. यासाठी कृषि पर्यवेक्षकाकडून सर्वेक्षण न झालेले दूरचे/दुर्गम क्षेत्र विचारात घेणेत यावे. तसेच सदर दौऱ्यासाठीचा मार्ग ठरविताना त्याच्याकडील संपूर्ण कार्यक्षेत्राचे चार सर्वेक्षण मार्गांमध्ये अंतर्भाव होईल याची काळजी घ्यावी.
- ६.४.४ कृषि अधिका-याने वरील मार्गावरच मंगळवार, व शुक्रवारी धावते सर्वेक्षण करावे.

- ६.४.५ वरील दोन दिवसांच्या कार्यक्रमातील प्रत्येक दिवशी कृषि अधिकारी ५ ते ७ प्लॉटचे निश्चित कीडींसाठी संख्यात्मक सर्वेक्षण तर इतर सर्व कीडींसाठी गुणात्मक सर्वेक्षण करेल (५ ते ८ गावांमधील).
- ६.४.६ सदर सर्वेक्षण दौऱ्याचा कार्यक्रम (चार मार्ग), सर्वेक्षण प्रपत्रे, भेट दिलेल्या कृषि पर्यवेक्षकाची संख्या याचा सविस्तर तपशिल कृषि अधिका-याने अद्ययावत ठेवावा.
- ६.४.७ कृषि अधिका-याने त्याच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व कृषि पर्यवेक्षकाचे भ्रमणध्वनी क्रमांक, त्यांच्या प्रत्येक दिवसाचा कार्यक्रम, ते भेट देणार असलेल्या गावांची यादी स्वतःजवळ ठेवावी. सदर यादी तालुका कृषि अधिकारी यांना उपलब्ध करून द्यावी, जेणेकरून त्यांचे अचानक भेटीद्वारे (Surprise Visits) त्यांना या कार्यक्रमाचे सनियंत्रण करता येईल.
- ६.४.८ धावते सर्वेक्षणादरम्यान सर्वेक्षणाचे क्षेत्र निवडताना कीड रोगाच्या अचानक प्रादुर्भावाबाबत (असल्यास) शेतकऱ्यांकडील माहितीचा विचार करावा.

७ प्रशिक्षण कार्यक्रम :- सन २०२१-२२ मध्ये देशामध्ये कोविड-१९ (कोरोना) सदृश्य आपतकालीन परिस्थिती उदभवल्यामुळे राज्य शासनाने प्रशिक्षण या बाबीवरील अनुदानामध्ये कपात केलेली आहे. त्यामुळे कृषि विद्यापीठांनी योजनेअंतर्गत कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी यांना सर्वेक्षणाचे प्रशिक्षण, जनजागरण प्रशिक्षण व मास्टर ट्रेनर्स चे प्रशिक्षण व्हीडीओ कॉन्फरन्स व्दारे पुढील प्रमाणे आयोजित केले जाईल हे पहावे.

७.१ कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी यांना सर्वेक्षणाचे प्रशिक्षण

किडरोगाचे सर्वेक्षण, त्याच्या पध्दती, किडरोगांची ओळख, त्यांचा जीवनक्रम, हवामानावर आधारित कीड रोगांचा प्रादुर्भाव तसेच किडरोगनिहाय उपाययोजना याबाबतचे संबंधीत कृषि विद्यापीठाने व्हीडीओ कॉन्फरन्सव्दारे प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करावयाचे आहेत.सर्वेक्षणासाठी निवड केलेल्या कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी यांना हंगाम सुरु होण्यापूर्वी काजू, आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांसाठी कीड रोग सर्वेक्षणाचे व्हीडीओ कॉन्फरन्सव्दारे प्रशिक्षण देण्यात यावे. प्रशिक्षण कार्यक्रम खालीलप्रमाणे राहिल.

अ.क्र.	पिक	जिल्हा	व्हीडीओ कॉन्फरन्सव्दारे प्रशिक्षणाचे ठिकाण
१	आंबा	पुणे, कोल्हापुर, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, नाशिक, नंदुरबार बीड, उस्मानाबाद	डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ दापोली
२	डाळिंब	नाशिक, पुणे, अहमदनगर, सोलापूर, सांगली, सातारा, औरंगाबाद, धुळे, बीड	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी
३	केळी	जळगाव, नंदुरबार, सोलापूर, हिंगोली, नांदेड, पुणे, अहमदनगर, धुळे,	केळी संशोधन केंद्र, जळगाव

अ.क्र.	पिक	जिल्हा	व्हीडीओ कॉन्फरन्सद्वारे प्रशिक्षणाचे ठिकाण
४	संत्रा	अमरावती, बुलढाणा, वर्धा, नागपूर, अहमदनगर, वाशिम	राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय फळ संशोधन केंद्र, नागपूर
५	मोसंबी	औरंगाबाद, जालना, नागपूर, अमरावती, वर्धा	वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
६	चिकू	पालघर	चिक्कू संशोधन केंद्र, पालघर
७	काजू	कोल्हापुर, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग,	डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ दापोली
८	भेंडी	पुणे, सातारा, ठाणे, ठाणे, जळगाव	वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
९	टोमॅटो	पुणे, अहमदनगर, सोलापूर, सांगली, सातारा, ठाणे, औरंगाबाद, लातूर, नागपूर, भंडारा	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

७.२ जनजागरण प्रशिक्षण

शेतकऱ्यांमध्ये जागरुकता निर्माण करण्याकरीता क्षेत्रीय पातळीवरील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना अद्ययावत कीड व्यवस्थापनाचे व्हीडीओ कॉन्फरन्स द्वारे प्रशिक्षण देण्यात यावे. कृषि विभागाचे २०३ तालुका कृषि अधिकारी व ८ विभाग व २४ जिल्ह्यांचे संबंधित तंत्र अधिकारी यांचेसाठी हंगामपूर्वी व्हीडीओ कॉन्फरन्स द्वारे प्रशिक्षण संबंधित कृषि विद्यापीठामध्ये आयोजित करण्यात यावे. या मास्टर ट्रेनर्सनी कृषि विभागातील जिल्ह्यांमधील सर्व तांत्रिक अधिकारी/कर्मचारी यांनाही व्हीडीओ कॉन्फरन्स द्वारे प्रशिक्षित करण्यात यावे. अशा प्रकारे प्रशिक्षण घेतलेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांकडून संबंधित तालुक्यातील प्रत्येक गावातील पाच प्रगतशिल शेतकऱ्यांची कीड-रोग उपाय योजनांबाबत एसएमएसद्वारे माहिती देण्याकरिता निवड करावी व निवडलेल्या शेतकऱ्यांना कीड व रोगांचे एकात्मिक कीड नियंत्रण कसे करावे मित्रकिटक, शत्रुकिडीची ओळख याबाबत गांवपातळीवर माहिती देऊन अवगत करावे. निवड केलेल्या शेतकऱ्यांमार्फत गावातील इतर शेतकऱ्यांना उपाययोजनांबाबत माहितीकरीता ग्रामपंचायतीच्या फलकावर माहिती देण्यात यावी.

७.३ टी.ओ.एफ पुर्व प्रशिक्षित प्रवर्तकांसाठी ऑनलाईन शेतीशाळा उजळणी प्रशिक्षण वर्गाचे आयोजन करणे — शेतीशाळा प्रभावीपणे राबविण्याकरिता प्रशिक्षित प्रशिक्षकांची आवश्यकता असते. यापूर्वी प्रवर्तकांचे दीर्घमुदतीचे प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या प्रवर्तकांद्वारे शेतीशाळा राबविल्या जात असत. सन २०२०-२१ पासून हॉर्टसॅप संलग्न शेतीशाळांची नव्याने सुरुवात झाल्याने टी.ओ.एफ पुर्व प्रशिक्षित प्रशिक्षकांसाठी शेतीशाळा आयोजनाच्या दृष्टीने उजळणी प्रशिक्षणाची आवश्यकता आहे. उजळणी प्रशिक्षणासाठी प्रति तालुका किमान एक व प्रति जिल्हा कमाल २० कर्मचा-यांना प्रशिक्षित करणे (हॉर्टसॅप व क्रॉपसॅप एकत्रितपणे एकूण २० कर्मचारी) अपेक्षित असून यानुषंगाने पुर्व प्रशिक्षित प्रवर्तकांसाठी २ दिवसीय ऑनलाईन शेतीशाळा उजळणी प्रशिक्षण वर्गाचे आयोजन करण्यात यावे. सदर प्रशिक्षण वर्ग रामेतीमार्फत आयोजित करावेत व यासाठीचा खर्च रामेती संस्थेस अदा करावा. या प्रशिक्षण वर्गासाठीची तरतुद क्रॉपसॅप व हॉर्टसॅप प्रकल्पासाठी एकत्रित असल्याने विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी आवश्यकतेप्रमाणे एकत्रित नियोजन करताना

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांचा समावेश करून ऑनलाईन शेतीशाळा उजळणी प्रशिक्षण वर्गाचे आयोजन करावे.

७.४ शेतीशाळा आयोजनाकरिता टी.ओ.एफ पुर्व प्रशिक्षकाद्वारे तालुक्यातील इतर कृषि सहाय्यक व कृषि पर्यवेक्षक यांना माहिती देणे .- यापुर्वी प्रशिक्षण (टी.ओ.एफ) पुर्ण केलेल्या प्रशिक्षकांनी काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो पिकांच्या शेतीशाळा राबविण्याच्या दृष्टीने तालुक्यातील सर्व कृषि सहाय्यक व कृषि पर्यवेक्षक यांना उचित माहिती . विभागी दयावी.

७.५ विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी पिकनिहाय शेतीशाळा मास्टर ट्रेनर्स निश्चित करावेत. प्रशिक्षण साहित्य म्हणून शेतीशाळा प्रमाणभूत पद्धती (SOP) नुसार शेतीशाळांसाठी समाविष्ट सर्व पिकांकरिता निश्चित करून दिलेल्या विषयानुसार वर्गघेण्यासाठीच्या तांत्रिक माहितीची पुस्तिका विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी तयार करावी व ती प्रत्येक शेतीशाळा घेणा-या कर्मचा-यास उपलब्ध करून दयावी.

७.६ गावनिहाय बैठका:- कीड-रोग उपाय योजनांबाबत एसएमएसद्वारे माहिती देण्याकरीता प्रत्येक गावातून निवड करण्यात आलेले पाच प्रगतीशील शेतकरी तसेच “आत्मा” अंतर्गत निवडण्यात आलेल्या शेतकरी मित्र (FF), यांचेमार्फत त्या गावातील इतर शेतकऱ्यांबरोबर कृषि विभागाच्या क्षेत्रीय कर्मचारी तसेच, “आत्मा” अंतर्गत गट तंत्रज्ञान व्यवस्थापक (बीटीएम) व सहाय्यक तंत्रज्ञान व्यवस्थापक (एटीएम) यांच्या मदतीने प्रति आठवड्यास एक याप्रमाणे काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरिता हंगामामध्ये किमान दहा छोट्या गांव बैठका आयोजित कराव्यात. सदर बैठकांमध्ये संबंधीत आठवड्यातील पिकांवरील कीड रोगांचे प्रमाण, त्यानुषंगाने एसएमएसद्वारे देण्यात आलेले पीक संरक्षण सल्ले व त्यानुसार करावयाच्या उपाय योजनांबाबत शेतकऱ्यांशी चर्चा करावी व शेतकऱ्यांना कीड रोगाचे सर्वेक्षण व उपाययोजनेबाबतची माहिती वेळोवेळी पुरविण्यात यावी. याप्रमाणे बैठका घेणे शक्य न झाल्यास आपत्कालीन परिस्थितीत कीड रोगांचा सल्ला दवंडीद्वारे देण्यात यावा.

७.७ शेतकऱ्यांसाठी पीक संरक्षण सल्ला :-

तालुका कृषि अधिकारी यांनी आठवड्यातून दोन वेळा ऑनलाईन प्राप्त होणारी ऍडव्हायजरी मराठी भाषेत एसएमएसद्वारे शेतकऱ्यांना द्यावी. सदर एसएमएसची मराठी भाषेतील जम्बो झेरॉक्स प्रत तयार करावी. त्यांचे अधिनस्त मंडळ कृषि अधिकारी, कृषि पर्यवेक्षक व कृषि सहाय्यक या क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांच्यामार्फत तालुक्यातील प्रत्येक गावातील कृषि वार्ताफलकावर तसेच कृषिसेवा केंद्रावर लावली जाईल असे पहावे.यासाठी रू.५ हजार प्रति तालुका याप्रमाणे स्वतंत्र तरतूद करण्यात आली आहे.

तालुकानिहाय प्राप्त होणारी ऍडव्हायजरी शेतकऱ्यांपर्यंत वेळीच पोहोचण्याच्या दृष्टीने जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी आठवडानिहाय देण्यात येणारी ऍडव्हायजरी, वर्तमानपत्रे, रेडिओ, टि.व्ही. व इतर प्रसिध्दी माध्यमांच्या सहाय्याने प्रसिध्द करावी. तसेच आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये कीड रोगांची तिब्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वर गेल्यास अशा वेळी पत्रकार परिषदा, शेतकरी मेळावे घेऊन उपाययोजनांबाबत शेतकऱ्यांमध्ये जनजागृती करावी.

Wmmy

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

ज्या ठिकाणी कीड रोग तिव्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वर असेल त्या ठिकाणी किटकनाशकांचा पुरवठा होण्याच्या दृष्टिने युध्दपातळीवर मोहिम हाती घेऊन कीड रोग परिस्थिती नियंत्रणात राहिल यासाठी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी प्रभावी नियोजन व अंमलबजावणी करावी.

८ योजनेंतर्गत नियुक्त अधिकारी / कर्मचारी यांची कार्यपद्धती-

८.१ कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) : काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिकू या पिकांसाठी प्रति ५०० ते २००० हेक्टर साठी व भेंडी, टोमॅटो या पिकांसाठी प्रति २५० ते २००० हेक्टर साठी १ कृषि पर्यवेक्षक निश्चित करण्यात आले असून त्यांना कीड सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे करण्यासाठी रक्कम रू. ५००/- दरमहा प्रमाणे संबंधीत उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे तरतूद करून देण्यात येत आहे.

सर्वेक्षण कालावधी-

१. आंबा - १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ८३ कृषि पर्यवेक्षक (सहा महिने)
२. डाळींब - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ८१ कृषि पर्यवेक्षक (नऊ महिने)
३. केळी - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ३८ कृषि पर्यवेक्षक (नऊ महिने)
४. संत्रा - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ५७ कृषि पर्यवेक्षक (नऊ महिने)
५. मोसंबी - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २१ कृषि पर्यवेक्षक (नऊ महिने)
६. चिकू - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ४ कृषि पर्यवेक्षक (नऊ महिने)
७. काजू - १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ८१ कृषि पर्यवेक्षक (सहा महिने)
८. भेंडी - १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ७ कृषि पर्यवेक्षक (सहा महिने)
९. टोमॅटो - १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २६ कृषि पर्यवेक्षक (सहा महिने)

कर्तव्य व जबाबदाऱ्या -

१. कृषि पर्यवेक्षक (कीड सर्वेक्षक) गाव व क्षेत्र निवडीसाठी मार्गदर्शक सुचनेमधील मुददा क्रं. ६ नुसार पुर्व निश्चित क्षेत्रात आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, काजू, भेंडी व टोमॅटो पिकांकरीता कीड सर्वेक्षण करतील.
२. प्रत्येकी २५० हे फळ/भाजीपाला पिकाखालील क्षेत्रांचा समुह करावयाचा आहे. एका समुहात १ किंवा त्यापेक्षा अधिक गावे येऊ शकतात. फळपिकाखालील क्षेत्रानुसार एका सप्ताहात पेस्ट स्काऊट यांनी सर्वेक्षण करावयाच्या निश्चित व रॅण्डम प्लॉटची संख्या निर्धारित केली असून ती प्रपत्र अ मध्ये दिलेली आहे त्यानुसार सर्वेक्षणाची कार्यवाही करण्यात यावी.

३. कृषि पर्यवेक्षक कीड सर्वेक्षण अहवाल कृषि अधिकारी यांच्याकडे आठवड्यातून दोनदा म्हणजेच दर बुधवारी आणि शुक्रवारी मध्यान्होत्तर सादर करतील.
४. कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी हे कृषि विद्यापीठ व कृषि विभाग यांचेकडून आयोजित केलेल्या प्रशिक्षणात दिलेल्या तांत्रिक निकषांनुसार कीड रोग सर्वेक्षणाचे काम करतील.
५. कृषि पर्यवेक्षक हे कार्यक्षेत्रामध्ये पिकांवरील कीड व रोगाकरीताची निरीक्षणे घेतील.
६. कृषि पर्यवेक्षक यांनी त्यांच्यासाठी आयोजित केलेल्या विविध प्रशिक्षण कार्यक्रमांमधून कीड रोग सर्वेक्षणासंबंधीची अद्यावत माहिती घेतली पाहिजे.
७. कृषि अधिका-यांच्या मार्गदर्शनानुसार सर्वेक्षणाकरीता निवडलेल्या शेतात सापळे बसविणे तसेच वेळोवेळी सापळ्यातील लूर बदलणे ही कृषि पर्यवेक्षकांची जबाबदारी राहिल.
८. कृषि पर्यवेक्षकाने शेतकरी, आणि इतर अधिकारी यांचेशी सतत संपर्कात रहावे.

८.२ कृषि अधिकारी (कीड नियंत्रक) : कृषि पर्यवेक्षकांच्या सनियंत्रणासाठी एक कृषि अधिकारी निश्चित करण्यात आले आहेत. कीड सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे करण्यासाठी रक्कम रू. ५००/- दरमहा प्रमाणे संबंधीत उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडे तरतूद करून देण्यात आली आहे.

- सर्वेक्षण कालावधी —**
१. आंबा — १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ४७ कृषि अधिकारी (सहा महिने)
 २. डाळींब — ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ३९ कृषि अधिकारी (नऊ महिने)
 ३. केळी - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २१ कृषि अधिकारी (नऊ महिने)
 ४. संत्रा - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २२ कृषि अधिकारी (नऊ महिने)
 ५. मोसंबी - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण १३ कृषि अधिकारी (नऊ महिने)
 ६. चिकू - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ३ कृषि अधिकारी (नऊ महिने)
 ७. काजू - १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २५ कृषि अधिकारी (सहा महिने)
 ८. भेंडी- १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण ७ कृषि अधिकारी (सहा महिने)
 ९. टोमॅटो- १ ऑक्टोबर २०२१ ते ३१ मार्च २०२२
एकूण २६ कृषि अधिकारी (सहा महिने)

कर्तव्य व जबाबदाऱ्या -

१. तालुका कृषि अधिकारी व कृषि पर्यवेक्षकामध्ये कीड-रोग सर्वेक्षणाबाबत कृषि अधिकारी समन्वय साधेल.
२. ऑनलाईन प्रपत्रे पाठविणे, सर्वेक्षणाचे कार्य व्यवस्थित पार पाडणे व त्यामध्ये समन्वय ठेवण्याची संपूर्ण जबाबदारी कृषि अधिका-यांची राहिल.
३. कृषि अधिकारी हे संपूर्णतः तालुका कृषि अधिकारी यांचे अधिनस्त व नियंत्रणात काम करतील.

४. कृषि अधिकारी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील कृषि पर्यवेक्षकाकडून सर्वेक्षण प्रपत्रे संकलीत करुन घेतील व त्याबाबत तालुका कृषि अधिकारी यांना अवगत करतील.
५. कृषि पर्यवेक्षकाच्या मदतीने ऑनलाईन प्रपत्रे पाठविण्याची संपूर्ण जबाबदारी कृषि अधिका-यांची राहिल.
६. कीड सर्वेक्षण अहवाल कृषि अधिकारी आठवड्यातून दोनदा म्हणजेच दर बुधवारी आणि शुक्रवारी मध्यान्होत्तर ऑनलाईन डाटा एंट्री संगणक प्रणालीमध्ये नोंदवतील.
७. कृषि अधिकारी कृषि विद्यापीठ जिल्हा प्रतिनिधी, कृषि पर्यवेक्षक व शेतकरी यांचेशी कीड सर्वेक्षण कार्यक्रमाच्या परिणामकारक नियोजनाबाबत संपर्क ठेवतील.
८. कीड सर्वेक्षण कार्यक्रम तसेच उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचे मार्गदर्शनाखाली एकात्मिक कीड व्यवस्थापन कार्यक्रम राबविण्याबाबतचे संनियंत्रण करतील. एकात्मिक कीड व्यवस्थापनाचा कार्यक्रम समाधानकारकपणे राबविला जात नसल्यास उपविभागीय कृषि अधिकारी संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी व कृषि विद्यापीठ यांचे निदर्शनास आणतील व त्यामध्ये सुधारणा प्रस्तावीत करतील.
९. कृषि अधिकारी काही शेतकऱ्यांच्या जनजागरण कार्यक्रमास उपस्थित राहतील व प्रगतशील शेतकऱ्यांना, कृषि पर्यवेक्षकांना तसेच क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांना कीडरोग सर्वेक्षणाबाबत मार्गदर्शन करतील.
१०. ज्या तालुक्यात कीड रोग प्रादुर्भाव जास्त आहे किंवा आर्थिक नुकसान पातळीपर्यंत पोहचला आहे अशा कमीत कमी एका तालुक्यास उपविभागीय कृषि अधिकारी प्रत्येक आठवड्यास भेट देतील व त्याबाबतचा अहवाल जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांना देतील व त्यामध्ये राबविल्या जात असलेल्या एकात्मिक कीड व्यवस्थापनाबाबतची स्थिती, गुणवत्ता, येणाऱ्या अडचणी याबाबत माहिती देऊन येणाऱ्या अडचणींवर उपाय सुचवतील.
११. उपविभागीय कृषि अधिकारी, कृषि विद्यापीठ व कृषि विज्ञान केंद्र प्रतिनिधी यांच्याशी संपर्कात राहून कीड रोग सर्वेक्षण कार्यक्रम परीणामकारक होत असलेबाबत खात्री करतील.
१२. विद्यापीठाकडून सुचविलेला ऑनलाईन एस.एम.एस सल्ला संकेतस्थळावरून काढणे व संबंधित नोंदणी झालेल्या मोबाईलधारक शेतकऱ्यांना पाठवणे.
१३. मार्गदर्शक सुचनांप्रमाणे कृषि अधिका-याने नेमून दिलेल्या क्षेत्राकरीता धावते सर्वेक्षण (रोव्हिंग सर्व्हे) करावयाचा आहे.

वरील जबाबदाऱ्या व्यतिरिक्त कृषि अधिका-यांनी तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडून सर्वेक्षण व एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासंबंधीत वेळोवेळी देण्यात आलेल्या सुचना तसेच गाव व क्षेत्र निवडीसाठी देण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्य पार पाडावे.

- ७.१ संशोधन सहयोगी :** प्रती कर्मचारी (पदव्युत्तर पदवीधारक उमेदवार रु. ४९०००/- प्रती महिना अधिक घरभाडे अथवा पीएचडी उमेदवार रु. ५४०००/- प्रती महिना अधिक घरभाडे) राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र-नवी दिल्ली-१, राष्ट्रीय डाळींब संशोधन केंद्र-सोलापूर-१, राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय संशोधन केंद्र-नागपूर-१, केळी संशोधन केंद्र-जळगाव-१, फळसंशोधन केंद्र-वेंगुर्ला-१, चिक्कू संशोधन केंद्र-पालघर-१, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ-राहुरी, मराठवाडा कृषि विद्यापीठ-परभणी, डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ-अकोला प्रत्येकी १ संशोधन सहयोगी (किटकशास्त्र व वनस्पती रोगशास्त्र) व राज्य कृषि विभागासाठी १ संशोधन सहयोगी याप्रमाणे संशोधन सहयोगी यांची निवड संबंधीत संस्थेने करावी. राज्य कृषि विभागासाठी आवश्यक संशोधन सहयोगीची निवड महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांनी करुन त्यांची सेवा कृषि विभागास उपलब्ध करुन द्यावी. सेवा

कालावधीनुसार त्यांना वर्षात केवळ ०८ कीरकोळ रजा राहतील. प्रकल्पाच्या सुकाणू समितीच्या दि.२९/०५/२०२० रोजी व्हिडीओ कॉन्फरन्सद्वारे झालेल्या बैठकीत संशोधन सहयोगी यांच्या वेतनात संशोधन सहयोगी यांच्या ऐवजी त्या बदल्यात दोन वरीष्ठ संशोधन सहाय्यक घेण्याबाबत चर्चा झाली आहे. त्यानुसार कार्यवाही करण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली.

शैक्षणिक अर्हता : भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद यांनी निश्चित केलेल्या किमान अर्हतेनुसार कृषि किटकशास्त्र किंवा वनस्पती रोगशास्त्र विषयातील पदव्युत्तर पदवी.

सेवा कालावधी - ०१ जुलै २०२१ ते ३१ मार्च २०२२ (९ महिने)

राष्ट्रीय एकात्मिक कीड व्यवस्थापन केंद्र-नवी दिल्ली यांच्याकडील संशोधन सहयोगी यांचा सेवा कालावधी १० महिने राहिल -०१ जुन २०२१ ते ३१ मार्च २०२२ (१० महिने)

कर्तव्य व जबाबदाऱ्या :-

१. तालुकानिहाय ऑनलाईन संकेतस्थळावर भरण्यात आलेल्या कीड / रोग सर्वेक्षण अहवालावर आधारित माहितीचे विश्लेषण करणे. कीड व रोगाचे तालुकानिहाय एसएमएस साठी तसेच जाहिर निवेदनासाठीचे सल्ले व उपाययोजना ऑनलाईन संकेतस्थळावर आठवड्यातून दोन वेळा (दर सोमवार व गुरुवार) उपलब्ध करून देणे. कीड व रोगाचे आर्थिक नुकसान संकेत पातळीवर गेल्यास त्या गावात करावयांच्या उपाययोजनांबाबत संबंधीत तालुका कृषि अधिकारी यांना इशारा (Alert) देऊन कळविणे.
२. कीड रोगाचे तिव्रतेचे सनियंत्रण ऑनलाईन अहवालाआधारे करणे. कीड रोगाचे तिव्रतेवर लक्ष ठेवून तीव्रता वाढणाऱ्या व वाढलेल्या ठिकाणी भेटी देऊन कारणमिमांसा तपासणे, उपाययोजना सुचविणे व कीड रोग स्थितीबाबत विहित प्रपत्रातील माहिती संकेतस्थळावर भरणे.
३. संस्था व विद्यापीठ स्तरावरील संशोधन सहयोगी यांनी कीड रोगांचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान संकेत पातळीजवळ अथवा आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वर गेलेल्या गावात (Hotspot) आठवड्यातून किमान २ दिवस क्षेत्रिय भेटी देऊन कीड रोग स्थितीबाबत विहित प्रपत्रातील माहिती संकेतस्थळावर भरणे. त्यादृष्टीने विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील सर्व जिल्ह्यात क्षेत्रिय भेटीचे नियोजन करावे.
४. कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला अंमलबजावणी व सल्ल्याबाबत कृषि उपसंचालक, फलो-३, कृषि आयुक्तालय, पुणे-५ आणि तालुका कृषि अधिकारी व सहभागी संस्था यांचेमध्ये समन्वय साधणे.
५. ऑनलाईन माहिती आधारे आठवड्यातील कीड रोगाच्या स्थितीचा अहवाल तयार करणे. आर्थिक नुकसान पातळीच्या जवळ व त्यावरील गावांबाबत कृषि आयुक्तालयास अवगत करणे.
६. पीक संरक्षणाबाबत विविध प्रसार माध्यमांद्वारे प्रसिद्धीस द्यावयाची तांत्रिक माहिती तयार करणे.
७. प्रकल्पाधारित माहितीवर विभागनिहाय शोधनिबंध प्रकाशित करणे. तसेच फळपिकावरील कीड रोग व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने क्षेत्र व पिकनिहाय पीक संरक्षण सल्ला व मोड्युलस् तयार करणे.
८. जिल्हानिहाय कृषि विभागातील मास्टर ट्रेनर्स, कृषि अधिकारी व कृषि पर्यवेक्षक यांना हंगामपुर्व व हंगामात प्रशिक्षण देण्याकरीता विभाग प्रमुख, कृषि वनस्पती रोगशास्त्र विभाग यांना सहाय्य करणे.

९. काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांसाठी एकात्मिक कीड व्यवस्थापनावर आधारित पीक संरक्षण पद्धती तयार करणे, सल्ला देणे.
१०. जिल्हानिहाय कीड रोग सर्वेक्षणाबाबत कृषि विद्यापीठाचे जिल्हा समन्वयकांचेमार्फत संपर्क ठेवून वेळोवेळी आढावा घेण्याकरीता विभाग प्रमुख, कृषि वनस्पती रोगशास्त्र/किटकशास्त्र विभाग यांना सहाय्य करणे.
११. भविष्यात उद्भवणाऱ्या कीड रोगांवर संशोधन करण्यासाठी माहिती संकलित करणे व एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पद्धती तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून माहिती घेणे.
१२. योजनेमधील काजू, आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांचे सर्वेक्षण उपाययोजना व संशोधनात्मक बाबींवर अहवाल देणे.
१३. कीड रोगांबाबत ऑनलाईन अहवालानुसार विश्लेषण करून आगामी पीक हंगामाकरीता आवश्यक उपाययोजनांबाबत कृषि आयुक्तालयास वार्षिक प्रकल्प अहवाल सादर करणे.

९. **आऊटसोर्सिंगद्वारे सेवा उपलब्धता:** क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांच्या ऑनलाईन संकेतस्थळावर माहिती भरण्यास येणाऱ्या अडचणी सोडविणे, कीड रोगांची माहिती भरणे, अहवाल तयार करणे तसेच पीडीएमआयएस प्रणालीद्वारे कीड रोगांची माहिती भरण्यासाठी विभाग स्तरावर संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांची सेवा महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ या संस्थेकडून आऊटसोर्सिंगद्वारे उपलब्ध करून घेण्यात येईल. वरीलप्रमाणे उपलब्ध करून घेण्यात येणाऱ्या कामगारांचा शासकीय सेवेशी कोणताही संबंध असणार नाही तसेच त्यांना शासनाकडून या सेवा नियमित करणेबाबत कोणताही हक्क सांगता येणार नाही याची लेखी जाणीव संबंधीत संस्थेने सदर कर्मचाऱ्यांना करून द्यावी. याबाबत **काही समस्या उद्भवल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित संस्थेची राहिल.**

प्रकल्पांतर्गत सहभागी संस्थांसाठी आवश्यक संशोधन सहयोगी/वरीष्ठ संशोधन सहाय्यक व संगणक ऑपरेटर यांच्या सेवा निश्चित कालावधी करीता संबंधित संस्थांकडून आऊटसोर्सिंगद्वारे/भारतीय कृषि संशोधन परिषद यांच्या प्रमाणकांप्रमाणे उपलब्ध करून घ्याव्यात. कृषि आयुक्तालय स्तरावरील कक्षासाठी संशोधन सहयोगी महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांचेकडून उपलब्ध करून घ्यावेत. तथापि, भारतीय कृषि संशोधन परिषद यांच्या प्रमाणकांप्रमाणे उपलब्ध करून घेण्यात येणाऱ्या कामगारांचा शासकीय सेवेशी कोणताही संबंध असणार नाही तसेच त्यांना शासनाकडून या सेवा नियमित करणेबाबत कोणताही हक्क सांगता येणार नाही व याबाबत सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित संस्थांची राहिल.

९.१ **संशोधन सहयोगी व संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस वेतन वितरण कार्यपद्धती:**

९.१.१ सहभागी संस्था यांचे स्तरावरील संशोधन सहयोगी व संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांच्या वेतनावरील निधी संबंधीत सहभागी संस्थेकडे वर्ग करण्यात येईल व त्यांचेकडून संबंधीत संशोधन सहयोगी व संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांचे बँक खात्यावर त्यांनी केलेल्या कामाचे मुल्यमापन करूनच वेतन जमा करण्याची कार्यवाही करावी.

९.१.२ आयुक्तालय स्तरावरील संशोधन सहयोगी यांच्या वेतनावरील निधी महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांच्याकडे वर्ग करण्यात येईल. कृषि उपसंचालक (फलोत्पादन-३) हे सदर संशोधन सहयोगी यांचा उपस्थिती अहवाल कीटकशास्त्र विभाग प्रमुख, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांना दर

महिन्यास पाठवतील व त्यानुसार कीटकशास्त्र विभाग प्रमुख, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी यांचेकडून संबंधीत संशोधन सहयोगी यांचे बँक खात्यावर दर महिन्यास वेतन जमा करण्यात येईल.

९.१.३ महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ यांच्या मार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांच्या वेतनावरील निधी संबंधीत संस्थेकडे वर्ग करण्यात येईल. विभागीय कृषि सहसंचालक हे त्यांच्या स्तरावरील संबंधीत कर्मचाऱ्याचा मासिक उपस्थिती अहवाल संबंधीत संस्थेस दर महिन्यास पाठवतील व त्यानुसार सदर संस्थेकडून संबंधीत कर्मचाऱ्याच्या बँक खात्यावर दर महिन्यास वेतन जमा करण्यात येईल.

९.२ संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस (आयटी ऑफीस आसिसटंट): राज्यस्तर व विभाग स्तरावर संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांची महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मार्फत नियुक्ती करण्यात येईल. संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांच्या वेतनासाठी रु.२९१००/- प्रति महिना व त्यावरील लागू करांसह एकूण रु.३७५००/- प्रति महिना याप्रमाणे तरतूद राहिल. तथापि, सदर वेतनातून नियमाप्रमाणे कर्मचाऱ्याचा भविष्य निर्वाह निधी, राज्य कामगार विमा व सेवा पुरवठादार संस्था यांचा सेवा आकार व लागू कर वगळून उर्वरीत वेतन सदर संस्थेकडून संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांना अदा करण्यात येईल. राज्यस्तरावर हॉर्टसॅप करिता स्वतंत्र संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस कार्य करेन. विभाग स्तरावरील संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस क्रॉपसॅप व हॉर्टसॅप प्रकल्पासाठी सामाईकपणे काम करेल.

किमान अर्हता: १. उमेदवार कोणत्याही शाखेचा पदवीधारक असावा, तो मूलभूत संगणक कौशल्य निपूण असावा तसेच त्याने एमएससीआयटी प्रमाणपत्र किंवा समतुल्य अभ्यासक्रम पूर्ण केलेला असावा.

२. वय २१ ते ४५ वर्षे

सेवा कालावधी: विभागस्तर: ०१ जुलै, २०२१ ते ३१ मार्च, २०२२

९.२.१ कर्तव्य व जबाबदाऱ्या (विभागस्तर):

९.२.१.१ क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांना ऑनलाईन माहिती भरण्यास येणाऱ्या अडचणी सोडविणे; पीडीएमआयएस प्रणालीद्वारे कीड रोगांची माहिती भरण्यास मदत करणे.

९.२.१.२ एन.सी.आय.पी.एम, नवी दिल्ली ने विकसीत केलेल्या संगणक प्रणालीद्वारे कीड रोग अहवाल भरणे, शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करणे याबाबत सर्व क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षित करणे. संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांनी प्रशिक्षण, बैठका तसेच संगणक प्रणालीबाबत समस्यांच्या निराकरणाबाबत केलेल्या प्रवास खर्चाची प्रतिपूर्ती विभागस्तरावरील आकस्मिक निधीतून देण्यात यावी.

९.२.१.३ क्षेत्रीय अधिकारी व कर्मचारी यांना कीड सर्वेक्षण अहवाल ऑनलाईन संगणक प्रणालीवर अपलोड करताना येणाऱ्या संगणक प्रणाली संबंधीत अडचणी सोडविणे व नियमित ऑनलाईन कीड सर्वेक्षण अहवाल प्रपत्रे भरण्यासाठीचे कार्य सुरळीत पार पाडण्यासाठी मदत करणे.

mm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ५१

- ९.२.१.४ ऑनलाईन प्रपत्रे भरण्यामध्ये काही अडचणी आल्यास त्या सोडवण्यासाठी संबंधीत अधिकारी व कर्मचारी यांना फोनद्वारे सूचना देणे अथवा इंटरनेटद्वारे संपर्क साधून सदर अडचणी सोडविणे.
- ९.२.१.५ क्षेत्रीय अधिकारी व कर्मचारी हे त्यांनी निवड केलेल्या गावातूनच सर्वेक्षण करत असल्याची तपासणी त्यांनी नोंदविलेल्या अक्षांस व रेखांशाच्या माहितीवरून करणे. याकरीता सर्वेक्षणासाठी निवड केलेल्या गावाचे प्रथम नोंदविलेले अक्षांस व रेखांश व प्रत्यक्ष निरीक्षणाचे वेळी नोंदविलेल्या ठिकाणाच्या अक्षांस व रेखांश याची खातरजमा करून त्यामध्ये विसंगती असल्यास त्याच दिवशी संबंधीतांच्या निदर्शनास आणावी तसेच याबाबत दर सोमवारी सनियंत्रण अधिकारी यांचेमार्फत विभागीय कृषि सहसंचालक / जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांच्या निदर्शनास आणावे तसेच संबंधीत उपविभागीय कृषि अधिकारी व तालुका कृषि अधिकारी यांना पत्र/ईमेलद्वारे अवगत करावे.
- ९.२.१.६ ऑनलाईन भरलेल्या अहवालांची संकेतस्थळावरून माहिती घेणे व मंडळ कृषि अधिकारी व कृषि पर्यवेक्षक यांच्या अहवालांची संख्या ८० टक्केपेक्षा कमी असेल त्याची माहिती दर सोमवारी कृषि उपसंचालक फलो-३/ विभागीय कृषि सहसंचालक/ जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे निदर्शनास आणून देणे.
- ९.२.१.७ शेतकऱ्यांनी कीड रोगांबाबत ऑनलाईन नोंदविलेल्या समस्या व त्यांच्या निराकरणाबाबत झालेल्या कार्यवाहीचा तपशील दर सोमवारी कृषि उपसंचालक फलो-३/ विभागीय कृषि सहसंचालक/ कार्यालयातील सनियंत्रण अधिकारी तसेच संबंधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे निदर्शनास आणून देण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.
- ९.२.१.८ प्रकल्पांतर्गत सर्वेक्षण व एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासाठी विभागास प्राप्त निविष्टांची शेतकऱ्यांना उपलब्धतेच्या दृष्टीने जिल्हास्तरावर पाठपुरावा करणे तसेच याबाबतची माहिती सनियंत्रण अधिकाऱ्यांच्या निदर्शनास आणून देण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.
- ९.२.१.९ कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखाली एन.सी.आय.पी.एम,नवी दिल्ली यांनी त्यांच्या संकेत स्थळावर (वेब साईट) प्रकल्प संबंधीत पुरविलेल्या माहितीचे विहित प्रपत्रात संकलन तयार ठेवणे तसेच अभिलेखांचे वर्गिकरण, व्यवस्थापन व जतन करण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.
- ९.२.१.१० प्रकल्पांतर्गत उपविभागीय कृषि अधिकारी/जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पाठविलेल्या एसएमएसच्या अहवालांची माहिती अद्ययावत ठेवणे, कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखाली क्षेत्रीय पातळीवर व सहभागी संस्थांना एसएमएस, ई-मेल व इतर माध्यमांद्वारे माहिती पाठविणे, सहभागी संस्थांकडून आलेले पीक संरक्षण सल्ले क्षेत्रीय पातळीवर तसेच संबंधीतांना संगणकाधारीत संपर्क साधनांद्वारे अग्रेषित करण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.
- ९.२.१.११ कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखाली कीड रोग व्यास्थापनाबाबतचे सल्ले एसएमएसद्वारे शेतकऱ्यांना पाठविणे.

www

९.२.१.१२ प्रकल्प संबंधीत सर्व पत्रव्यवहार व अहवालांचे टंकलेखन करणे.

९.२.१.१३ संगणक/लॅपटॉप व इतर अनुषंगिक साहित्याची योग्य काळजी घेणे, यासंबंधीत अनुषंगिक साहित्याची दुरुस्ती व देखभालीबाबत कार्यालयीन प्रमुख यांना सुचित करून आवश्यक ते मार्गदर्शन घेऊन पाठपुरावा करणे.

९.२.१.१४ विविध बैठकांसाठी आवश्यक माहिती व पॉवर पॉइंटमध्ये सादरीकरण तयार करणे

९.३ राज्यस्तरीय सनियंत्रण कक्षासाठी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस: ऑनलाईन भरलेल्या अहवालांची संकेतस्थळावरून माहिती घेणे, प्रकल्पांतर्गत सहभागी संस्थांना निधी वाटप करणे, त्याचा विहित प्रपत्रात हिशेब ठेवणे, मासिक प्रगती अहवाल अद्ययावत ठेवणे, विविध बैठकींसाठी आवश्यक माहिती तयार करणे यासाठी राज्यस्तरीय सनियंत्रण कक्षासाठी एक संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांची महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ मार्फत नियुक्ती करण्यात येईल. संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांच्या वेतनासाठी मुद्दा क्र.९.२ येथे नमूद केल्यानुसार .२९१००/- प्रति महिना व त्यावरील लागू करांसह एकूण रु.३७५००/- प्रति महिना याप्रमाणे तरतूद राहिल. तथापि, सदर वेतनातून नियमाप्रमाणे कर्मचाऱ्यांचा भविष्य निर्वाह निधी, राज्य कामगार विमा व सेवा पुरवठादार संस्था यांचा सेवा आकार व लागू कर वगळून उर्वरीत वेतन सदर संस्थेकडून संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस यांना अदा करण्यात येईल.

सेवा कालावधी: ०१ एप्रिल, २०२१ ते ३१ मार्च, २०२२

९.३.१ कर्तव्य व जबाबदाऱ्या (राज्यस्तर) :

९.३.१.१ संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस हे कृषि उपसंचालक (फलो-३) यांचे अधिनस्त काम करतील.

९.३.१.२ ऑनलाईन भरलेल्या अहवालांची संकेतस्थळावरून माहिती घेणे व मंडळ कृषि अधिकारी, कृषि पर्यवेक्षक यांच्या अहवालांची संख्या ८० टक्केपेक्षा कमी असेल त्याची माहिती दर सोमवारी कृषि उपसंचालक (फलो-३) यांचे निदर्शनास आणून देणे.

९.३.१.३ प्रकल्पांतर्गत सहभागी संस्थांना निधी वाटप करणे, त्याचा विहित प्रपत्रात हिशेब ठेवणे, त्याचबरोबर मासिक प्रगती अहवाल अद्ययावत ठेवण्याची जबाबदारी कार्यालयीन मदनीस यांची असेल.

९.३.१.४ प्रकल्पांतर्गत निविष्ठांची उपलब्धता व त्याच्या देयकांच्या अदायगीच्या दृष्टीने पाठपुरावा करणे तसेच याबाबतची माहिती सनियंत्रण अधिकाऱ्यांच्या निदर्शनास आणून देणे

९.३.१.५ निधी वाटपाबाबत लेखा शाखेकडे पाठपुरावा करणे.

९.३.१.६ सहभागी संस्था तसेच क्षेत्रीय पातळीवरील निधी संबंधीत पत्रव्यवहार करणे.

९.३.१.७ प्रकल्पाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र तयार करणे.

९.३.१.८ विविध बैठकींसाठी आवश्यक माहिती तयार करणे.

९.३.१.९ निधी संबंधीत कार्यालयीन अभिलेखांचे देखभाल व जतन करणे.

९.३.१.१० कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखाली NCIPM, नवी दिल्ली यांच्या संकेत स्थळावर (वेब साईट) प्रकल्प संबंधीत पुरविलेल्या माहितीचे विहित प्रपत्रात संकलन तयार ठेवणे तसेच अभिलेखांचे वर्गिकरण, व्यवस्थापन व जतन करण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.

- ९.३.१.११ प्रकल्पांतर्गत उपविभागीय कृषि अधिकारी/जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पाठविलेल्या एसएमएसच्या अहवालांची माहिती अद्ययावत ठेवणे, कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखली क्षेत्रीय पातळीवर व सहभागी संस्थांना एसएमएस, ई-मेल व इतर माध्यमांद्वारे माहिती पाठविणे, सहभागी संस्थांकडून आलेले पीक संरक्षण सल्ले क्षेत्रीय पातळीवर तसेच संबंधितांना संगणकाधारीत संपर्क साधनांद्वारे अग्रेषित करण्याची जबाबदारी संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदनीस यांची राहिल.
- ९.३.१.१२ कार्यालयीन प्रमुख यांच्या मार्गदर्शनाखली कीड रोग व्यास्थापनाबाबतचे सल्ले एसएमएसद्वारे शेतकऱ्यांना पाठविणे.
- ९.३.१.१३ संगणक/लॅपटॉप व इतर अनुषंगिक साहित्याची योग्य काळजी घेणे, यासंबंधीत अनुषंगिक साहित्याची दुरुस्ती व देखभालीबाबत कार्यालयीन प्रमुख यांना सुचित करून आवश्यक ते मार्गदर्शन घेऊन पाठपुरावा करणे.

कृषि अधिकारी/कृषि पर्यवेक्षक यांच्या साप्ताहिक दौऱ्याचा कार्यक्रम-

तालुका :-

उपविभाग:-

जिल्हा:-

अ. क्र.	कृषि अधिकारी/कृषि पर्यवेक्षक नाव	मुख्यालय	दुरध्वनी क्रमांक	गावाचे नाव व सर्वेक्षणाची सर्वसाधारण वेळ	सोमवार		मंगळवार		गुरुवार		शुक्रवार	
					गाव क्र.१	गाव क्र.२	गाव क्र.३	गाव क्र.४	गाव क्र.५	गाव क्र.६	गाव क्र.७	गाव क्र.८
१				गावाचे नाव वेळ								
२				गावाचे नाव वेळ								

(प्रथमतः कृषि अधिकारी व त्यानंतर त्यांचे अधिनस्त कृषि पर्यवेक्षक याप्रमाणे एकाच प्रपत्रात यादी तयार करावी.)

- ९.४ **सर्वेक्षण चमूचे पर्यवेक्षण व सनियंत्रण:-** योजनेंतर्गत कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिका-यांकडून योग्य प्रकारे सर्वेक्षण होण्यासाठी त्यांचेवर देखरेख ठेवणे जरूरी आहे. कीड रोग सर्वेक्षणाचे काम तांत्रिक दृष्ट्या योग्य प्रकारे होत असल्याबाबतची नियंत्रणतालुकाकृषि अधिकारी यांनी करावे. ज्या दिवशी कृषि पर्यवेक्षकाने/कृषि अधिकारी निरीक्षणे घेतली आहेत त्याच दिवशी सदर तपासणी करून व याबाबतचा अहवाल पुढील प्रपत्रात दर आठ दिवसांनी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व संचालक फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, यांच्या phytocell@gmail.com या ई-मेलवर सादर करावा. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी त्यांच्या दौऱ्यामध्ये निरीक्षणाच्या नोंदीची जाणीवपूर्वक तपासणी करावी तसेच अधिनस्त तालुका कृषि अधिकारी यांचेकडील तपासणी अहवालाबाबत वेळोवेळी आढावा घ्यावा. तसेच त्यांनी घेतलेले निष्कर्ष व तपासणीमध्ये तफावत दिसून आल्यास त्याबाबत सविस्तर अहवाल अभिप्रायसह विभागीय कृषि सहसंचालक यांना सादर करावा.

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

तालुक्याचे नाव :

कालावधी : / /२०२१ ते / /२०२२

अ.क्र	तपशील	कृषि पर्यवेक्षक	कृषि अधिकारी
१	आठवडा निहाय सर्वेक्षण केलेल्या रॅन्डम व निवड केलेल्या शेताची संख्या		
२	तालंका कृषि अधिकारी यांनी तपासणी केलेल्या रॅन्डम व निवड केलेल्या शेताची संख्या		
३	तपासणी निष्कर्ष		

१.५ कीड नियंत्रण चमूसाठी कीड सर्वेक्षण साहित्याची उपलब्धता :-विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी सर्वेक्षण साहित्याचा आढावा घेऊन सन २०२१-२०२२ मध्ये-राबवावयाच्या पिकांवरील कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला योजनेतील कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी यांना आवश्यकतेनुसार सदर योजनेच्या आकस्मिक निधीतून कीड सर्वेक्षकांसाठी आवश्यक साहित्य उपलब्ध करून द्यावे.योजनेअंतर्गत कृषि पर्यवेक्षक व कृषि अधिकारी यांच्या सर्वेक्षण साहित्यामध्ये सर्वेक्षण किट (भिंग,किटक जमा करण्याच्या डब्या,निडल),लॅपटॉप,पेनड्राईव्ह इ.बाबींचा समावेश असेल.

१०. शेतकरी शेतीशाळा:

सन २०२१-२२ मध्येही सदर पिकांकरीता हॉर्टसॅप संलग्न शेतीशाळा राबवावयाच्या आहेत. शेतीशाळांबाबत मार्गदर्शक सुचना स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येत आहेत. कृषि अधिकारी यांच्या कार्यक्षेत्रातील ज्या गावात फळपिकांचे क्षेत्र जास्त आहे अशा एका गावाची निवड करावी व या गावात प्रकल्पांतर्गत समाविष्ट पिकांकरीता शेतक-यांच्या शेतीशाळेचे आयोजन करण्यात यावे. प्रत्येक शेतीशाळेसाठी गावामध्येच उपलब्धतेनुसार एक गटामार्फत पिक प्रात्यक्षिकाचे आयोजन करून त्या ठिकाणी पिक हंगामामध्ये आवश्यकतेनुसार दर ३० दिवसांनी शेतीशाळा वर्गाचे आयोजन करावयाचे आहे. शेतीशाळेचे आयोजन कृषि अधिकारी यांच्या मार्गदर्शनाखाली संबंधित कृषि पर्यवेक्षक व कृषि सहाय्यक यांनी करावयाचे आहे.

सर्व कृषि पर्यवेक्षक यांनी शेतीशाळेसाठी निवडलेला प्रात्यक्षिक प्लॉट हा हॉर्टसॅप अंतर्गत सर्वेक्षणासाठी अंतर्भूत करावा. हॉर्टसॅप योजनेतून शेतीशाळांसाठी उपलब्ध करून दिलेला निधी हा केवळ हॉर्टसॅप योजनेत समाविष्ट असलेल्या पिकांकरीताच वापरण्यात यावा. सदर पिकांव्यतिरीक्त अन्य पिकांच्या शेतीशाळेसाठी हॉर्टसॅप प्रकल्पाच्या निधितून केलेला खर्च अमान्य राहिल याची कटाक्षाने नोंद घ्यावी. लक्षांकाव्यतिरीक्त जादाच्या शेतीशाळा राबविल्यास त्या विना अनुदानित समजण्यात येतील. त्यासाठी अतिरीक्त निधी देण्यात येणार नाही.

११. आपत्कालीन परिस्थितीत आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू,काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांवरील कीड रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी पीक संरक्षण घटकांची उपलब्धता:-आपत्कालीन परिस्थितीत एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासाठी वापरावयाच्या निवीष्ठां करीता ऑनलाईन संगणक प्रणालीद्वारे उपलब्ध होणाऱ्या शिफारसीच्या आधारे व कृषि विद्यापीठांकडील समन्वयक व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी शिफारस केल्यानुसार एकात्मिक कीड व्यवस्थापनाच्या जैविक/रासायनिक बाबी/घटक गरजेनुसार निर्धारित करण्यात याव्यात. त्यानुसार आवश्यक तो पुरवठा ५० टक्के अनुदान व जास्तीत जास्त

mmmm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आसक्त्यालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ४११००४

रु.७५०/-प्रति हेक्टर मर्यादेत शेतकऱ्यांना करण्यात यावा.आपत्कालीन परिस्थितीत कीड/रोग नियंत्रणासाठीच्या निविष्ठांची खरेदी, पुरवठा व सनियंत्रण संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक यांनी करावा.सदरचा पुरवठा आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू,काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता स्थानिक गरज व कीड रोगाची तीव्रता विचारात घेऊन आवश्यक असलेल्या ठिकाणी करण्यात यावा. या योजनेअंतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या अर्थसहाय्याचा वापर करून आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू,काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांवर येणाऱ्या सर्व प्रकारच्या कीड व रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी करण्यात यावा.

आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वर कीड-रोग प्रादुर्भावग्रस्त क्षेत्राची व्याप्ती मोठ्या प्रमाणावर असल्यास वरीलप्रमाणे आपत्कालीन निविष्ठांचा वापर करण्यात यावा. त्याचबरोबर त्या ठिकाणी राज्य पुरस्कृत पिक संरक्षण कार्यक्रम / राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानांतर्गत एकात्मिक किड व्यवस्थापन कार्यक्रम इत्यादी योजनांमधील एकात्मिक किड व्यवस्थापनासाठी तरतूद असलेल्या पिक संरक्षण निविष्ठांचा देखील वापर करून सदर प्रादुर्भावग्रस्त क्षेत्र आर्थिक नुकसान संकेतपातळीच्या खाली ठेवण्यासाठी आवश्यक ती सर्व कार्यवाही करण्यात यावी.

आपत्कालीन निविष्ठांचा लाभार्थ्यांना ५० टक्के अनुदानावर पुरवठा करावयाचा आहे. क्षेत्रिय कर्मचाऱ्यांनी अनुदान वजा जाता लाभार्थी हिस्स्याची रक्कम कोणत्याही परिस्थितीत रोख स्वरूपात गोळा करू नये. याबाबत सद्यस्थितीत गाव पातळीवर कार्यरत असलेल्या नोंदणीकृत विविध शेतकरी उत्पादक कंपन्या, कृषि विद्यान मंडळे, शेतकरी स्वयंसहाय्यता गट, शेतकरी बचतगट इत्यादीमार्फत त्यांच्या शेतकरी सभासद व इतर शेतकऱ्यांना निविष्ठांचा पुरवठा करावा.

लाभार्थीने लाभार्थी हिस्स्याची रक्कम संबंधीत शेतकरी उत्पादक कंपन्या, कृषि विज्ञान मंडळे, शेतकरी स्वयंसहाय्यता गट, शेतकरी बचत गटाकडे जमा करावी. संबंधीत गट प्रमुखाने लाभार्थी हिस्स्याच्या एकुण रकमेचा धनादेश / धनाकर्ष निविष्ठा पुरवठादार संस्थेच्या नावे काढून तो संबंधीत उपविभागीय कृषि अधिकारी यांच्याकडे सादर करावा. उपविभागीय कृषि अधिकारी यांनी सदर धनादेश / धनाकर्ष संबंधीत निविष्ठा पुरवठादार संस्थेस पाठवावा.

१२. सनियंत्रण कार्यपध्दती :

सर्वेक्षणाद्वारे प्राप्त होणाऱ्या निरीक्षणांवर आधारीत तालुकानिहाय व जिल्हानिहाय विश्लेषण करून आवश्यक त्या उपाययोजना अत्यंत तातडीने हाती घेणे आवश्यक असल्याने खालीलप्रमाणे कीड व्यवस्थापनासाठी सनियंत्रण कार्यपध्दती निर्धारित करण्यात येत आहे.

१२.१ कृषि आयुक्तालय स्तर :- कृषि उपसंचालक, (फलो-३), कृषि आयुक्तालय हे प्राप्त निरीक्षणांच्या आधारे विश्लेषण करतील व जिल्हानिहाय विश्लेषण संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना ई-मेल द्वारे पाठवतील. ज्या ठिकाणी कीड-रोगांची तीव्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्यावर दिसून येईल त्या ठिकाणी तालुकानिहाय विश्लेषण कृषि आयुक्तालयामार्फत पाठविण्यात येईल. राज्यातील पिकांवरील कीडींची तीव्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली राहण्यासाठी कृषि सहसंचालक (फलोत्पादन) हे संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालकांकडे वेळोवेळी पाठपुरावा करून आढावा घेतील.

१२.२ विभागस्तर :- विभागीय कृषि सहसंचालक हे योजनेचे नियोजन, अंमलबजावणी या बाबत आढावा घेवून प्रभावीपणेसनियंत्रण करतील. ऑनलाईन विश्लेषणाप्रमाणे प्राप्त ऍडव्हायझरीनुसार करावयाच्या आवश्यक त्या उपाययोजना युध्दपातळीवर मोहिम स्वरूपात राबवतील. तसेच ज्या ठिकाणी कीड रोगाची

परिस्थिती आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वर असेल अशा परिस्थितीत वेळच्या वेळी पाठपुरावा करुन विभागातील कीड रोगांच्या नियंत्रणासाठी उपाययोजना, नियोजन व अंमलबजावणी करुन कीड रोगांची तिब्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीचे खाली ठेवण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधीत विभागाचे विभागीय कृषि सहसंचालक यांची राहिल.

आपत्कालीन परिस्थितीत कीड रोग नियंत्रणासाठीच्या निविष्ठांच्या खरेदी, पुरवठा व नियंत्रण संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक करतील. आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या वरील कीड-रोग प्रदुर्भावग्रस्त क्षेत्राची व्याप्ती मोठ्या प्रमाणावर असल्यास आपत्कालीन परिस्थितीतील उपलब्ध करुन दिलेल्या पीक संरक्षण निविष्ठांसह राज्य पुरस्कृत पिक संरक्षण कार्यक्रम / राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानांतर्गत एकात्मिक किड व्यवस्थापन कार्यक्रम इत्यादी योजनांमधील एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासाठी तरतूद असलेल्या पीक संरक्षण निविष्ठांचा वापर करुन सदर प्रादुर्भावग्रस्त क्षेत्र आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली आणण्याकरीता नियोजन व सनियंत्रण संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक करतील. विभागातील कीड रोग स्थितीबाबतची आकडेवारीसह माहिती रेडिओ, आकाशवाणी, वृत्तपत्रे तसेच इतर प्रसिध्दी माध्यमांद्वारे प्रसिध्दीस देण्याची जबाबदारी विभागीय कृषि सहसंचालक यांची राहिल.

विभाग स्तरावर विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे अध्यक्षतेखाली विभागातील सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची विभागीय प्रकल्प सनियंत्रण समिती स्थापन करण्यात यावी. विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे कार्यालयातील अधिक्षक कृषि अधिकारी हे या समितीचे सदस्य सचिव असतील. या समितीची प्रत्येक महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात बैठक घेण्यात यावी. सदर बैठकीमध्ये योजनेच्या प्रगतीबाबत आढावा घेण्यात यावा व बैठकीच्या इतिवृत्ताबरोबर योजनेच्या जिल्हानिहाय भौतिक, आर्थिक, लक्ष व साध्य याबाबतचा मासिक प्रगती अहवाल कृषि आयुक्तालयास सादर करण्यात यावा.

१२.३ जिल्हास्तर:- जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरावर नव्याने स्थापन केलेल्या जिल्हास्तरीय किड/रोग सर्वेक्षण, निदान व सल्लागार पथक यांचे मार्फत दर महिन्याला आढावा घ्यावा व जनजागृती प्रशिक्षणाचे नियोजन करावे. ज्या ठिकाणी कीड रोगांची तिब्रता वाढलेली आहे त्याठिकाणी कीड रोग नियंत्रणाची मोहिम राबविण्याची व कीड रोगांची तिब्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली आणण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी व तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी हे त्यांच्या जिल्हयातील या योजनेचे संपूर्ण सनियंत्रण त्यांचे कार्यालयातील कृषि उपसंचालकांमार्फत करतील.

हॉर्टसॅप प्रकल्पासंदर्भात कृषि उपसंचालक नोडल अधिकारी म्हणुन काम पाहतील.

कृषि उपसंचालक दर पंधरवड्यास ऑनलाईन अहवाल नोंदणी, कृषि विद्यापीठाकडून प्राप्त होणाऱ्या ऍडव्हायजरी, एसएमएसद्वारे द्यावयाचे शेतकरी संदेश, अहवालानुसार कीड-रोग परिस्थिती, कीड रोगाबाबत आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्यावर गेलेली गावे/तालुके, कीड रोगाबाबत आपत्कालीन परिस्थिती निर्माण झालेली गावे/ तालुके याबाबत केलेल्या निविष्ठांच्या पुरवठ्याबाबतचे नियोजन, प्रसिध्दीबाबत केलेली कार्यवाही, योजनेच्या भौतिक-आर्थिक, लक्ष-साध्य प्रगतीबाबत मासिक अहवाल तयार करुन विभागीय प्रकल्प सनियंत्रण समितीच्या बैठकीत व कृषि आयुक्तालयास सादर करतील.

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

कृषि उपसंचालक (जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे कार्यालय) यांनी सादर करावयाचा
पाक्षिक वस्तुस्थिती अहवाल (Fact sheet)

विभाग:-

जिल्हा :-

अहवालाचा कालावधी :-

अ.क्र	तपशिल	केलेल्या कार्यवाहीची माहिती
१	कृषि पर्यवेक्षक ऑनलाईन नोंदणी केलेल्या सर्वेक्षण अहवालांची पाक्षिक संख्या	
२	कृषि अधिकारी ऑनलाईन नोंदणी केलेल्या सर्वेक्षण अहवालांची पाक्षिक संख्या	
३	कृषि विद्यापीठाकडून प्राप्त झालेल्या तालुकानिहाय ऍडव्हायजरीची पाक्षिक संख्या.	
४	प्रत्येक तालुक्यासाठी संबंधीत पंधरवड्यासाठी आठवड्यातून दोन वेळा ऍडव्हायजरी प्राप्त झाली आहे काय? नसल्यास तालुका नांव, कालावधी व कारण.	
५	एसएमएसद्वारे ऍडव्हायजरी देण्यासाठी नोंदवलेल्या शेतकऱ्यांची संख्या.	
६	शेतकऱ्यांना पाठवलेल्या पाक्षिक ऍडव्हायजरी एसएमएसची संख्या.	
७	विविध प्रसिध्दी माध्यमांद्वारे प्रसारीत केलेल्या पाक्षिक ऍडव्हायजरीची संख्या.	
	अ) आकाशवाणी	
	ब) दूरदर्शन / खाजगी वाहिन्या	
	क) वृत्तपत्रे	
	ड) पत्रकार परिषद	
इ) मेळावे/ इतर		
८	प्रगतशील शेतकऱ्यांच्या मदतीने किती गावांत साप्ताहिक बैठका घेतल्या जातात?	
९	संबंधीत पंधरवड्यात घेण्यात आलेल्या साप्ताहिक गांव बैठकांची संख्या.	
१०	संबंधीत पंधरवड्यात कीड रोगामुळे आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्यावर गेलेल्या गावांची व तालुक्यांची संख्या.	
११	संबंधीत पंधरवड्यात कीड रोग परिस्थिती आर्थिक नुकसान पातळीच्याखाली ठेवण्यासाठी केलेली कार्यवाही.	
१२	संबंधीत पंधरवड्यात कीड रोगामुळे आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवली आहे काय? असल्यास या परिस्थितीत पीक संरक्षण निविष्टांचा पुरवठा करण्यात आला आहे काय? तसेच, पीक संरक्षण निविष्टांबाबत केलेले नियोजन.	
१३	सर्वेक्षण कामाबाबत अडचणी आहेत काय? असल्यास निराकरणाबाबत केलेली कार्यवाही.	

mmh

१२.४ उपविभागस्तर :- या योजनेची संपूर्ण क्षेत्रीय स्तरावरील कार्यवाहीची जबाबदारी उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची राहिल. त्यांचे कार्यक्षेत्रातील सोबतचे प्रपत्रानुसार उपलब्ध असलेल्या कृषि पर्यवेक्षक, कृषि अधिकारी यांचे मदतीने संपूर्ण योजनेच्या वेळच्या वेळी योग्य नियोजन करून सर्वेक्षण, उपाययोजना सल्ला, नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण करतील. या ऍडव्हायजरी रेडीओ, आकाशवाणी, वृत्तपत्रात निवेदनाद्वारे प्रसिध्दीस देण्याची जबाबदारी उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची राहिल. या योजनेची परिणामकारक अंमलबजावणी आणि एकूणच यश उपविभागीय कृषि अधिकारी यांच्या नियोजन,समन्वय, संनियंत्रण आणि प्रत्यक्ष काम व अंमलबजावणीवर अवलंबून आहे. त्या दृष्टीने उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची भूमिका अत्यंत महत्वाची राहिल.

१२.५ तालुकास्तर :- या योजनेतर्गत कृषि विभागाच्या क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांनी प्रगतशील शेतकऱ्यांच्या मदतीने काजू, आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, भेंडी व टोमॅटो पिक घेणाऱ्या प्रत्येक गावामध्ये दहा याप्रमाणे साप्ताहिक बैठकांचे नियोजन व अंमलबजावणी करणे तसेच तालुका कृषि अधिकारी प्रत्येक आठवडयासाठी तालुकानिहाय ऑनलाईन ऍडव्हायजरीचा एसएमएस शेतकऱ्यांना पाठवतील. आठवडानिहाय ऑनलाईन सर्वेक्षणावर आधारीत प्राप्त झालेल्या ऍडव्हायजरीच्या मराठी भाषेतील जम्बो झेरॉक्स प्रत तयार करून प्रत्येक गावातील कृषि वार्ता फलकावर तसेच कृषि सेवा केंद्राच्या नोटीस बोर्डवर वेळोवेळी लावल्या जातील याकडे व्यक्तिशः लक्ष देण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी व त्यांचे अधिनस्त मंडळ कृषि अधिकारी, कृषि पर्यवेक्षक व कृषि सहाय्यक यांची राहिल. तसेच ज्या ठिकाणी कीड रोगांची तीव्रता वाढलेली आहे त्याठिकाणी कीड रोग नियंत्रणाची मोहिम राबविण्याकरिता आपत्कालीन परिस्थितीत पुरवठा करण्यात आलेल्या निविष्टा शेतकऱ्यांना वेळीच उपलब्ध करून कीड रोगांची तीव्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली आणण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल.

१३ लेखाविषयक :-

या योजनेसाठीचे अनुदान कॅम्पसॅप योजनेमधून उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. या योजनेसाठी सहा.संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे-१ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदरचे अनुदान संबंधीत विभाग, संस्था यांना त्यांचे बँक खात्यावर कृषि आयुक्तालयाकडून वितरीत करण्यात येईल. प्राप्त अनुदानाचा वापर करताना विहित लेखाविषयक कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा. योजनेतर्गत झालेल्या खर्चाचा मासिक प्रगती अहवाल सोबत दिलेल्या विहित प्रपत्रात दरमहा दहा तारखेपर्यंत कृषि आयुक्तालयास सादर करण्यात यावा. तसेच **सदर योजना सर्वेक्ष जिल्हा कृषि आराखडयात समाविष्ट करण्याबाबत आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी.**

योजनेतर्गत कृषि विभागासाठीचे अनुदान बी.डी.एस द्वारे संबंधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना कृषि आयुक्तालयाकडून वितरीत करण्यात येईल. त्यांनी सदर अनुदान क्षेत्रीय पातळीवरील तालुका कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व विभागीय कृषि सहसंचालक यांचे स्तरावर त्यांचे संबंधीत बाबीनुसार पुढीलप्रमाणे उपलब्ध करून द्यावे.

mmmm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

अ.क्र.	बाब	रक्कम वितरीत करावयाचा स्तर
१.	किड सर्वेक्षक/कृषि पर्यवेक्षक किड सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे करण्यासाठी रु. ५००/- प्रति महिना	उपविभागीय कृषि अधिकारी
२.	कृषि अधिकारी किड सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे करण्यासाठी रु. ५००/- प्रति महिना	उपविभागीय कृषि अधिकारी
३.	किड सर्वेक्षक चमूसाठी आकस्मिक खर्च आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता रु. १०,०००/-प्रति चमू याप्रमाणे	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
४.	आंबा, डाळींब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिकू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता ऑनलाईन ऍडव्हायजरी, जम्बो झेरॉक्स, कररुन प्रत्येक गावात प्रसिध्द करण्यासाठी प्रति तालुका रु. ५०००/- याप्रमाणे एकुण २०३ तालुक्यासाठी	तालुका कृषि अधिकारी
५	आपत्कालिन परीस्थितीत जैविक/रासायनिक निविष्टांचा ५० टक्के किंवा रु. ७५०/- प्रति हेक्टर याप्रमाणे पुरवठा करणे.	विभागीय कृषि सहसंचालक

संचालक फलोत्पादन

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
पुणे- ४११००५

“प्रपत्र अ”

सन २०२१-२२ मध्ये तालुकानिहाय कीड सर्वेक्षणासाठी आवश्यक किड सर्वेक्षक व किड नियंत्रक यांची संख्या व साप्ताहिक सर्वेक्षणाकरिता निश्चित व रॅण्डम प्लॉटचे लक्षांक फळपिक- आंबा

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	पुणे	पुणे	वडगाव मावळ	574	1	1	6	6	12	12
			भोर	500	1	1	6	6	12	12
			राजगुरुनगर	जुन्नर	650	1	1	6	6	12
					3	3	18	18	36	36
२	कोल्हापुर	कोल्हापुर	शाहुवाडी	634	1	1	6	6	12	12
		गडहिंग्लज	भुदरगड	1405	1	1	12	12	24	12
					2	2	18	18	36	24
३	ठाणे	कल्याण	शहापुर	628.24	1	1	6	6	12	12
			मुरबाड	524.37	1	1	6	6	12	12
					2	2	12	12	24	24
४	पालघर	पालघर	पालघर	2087	1	1	16	16	32	12
			डहाणु	1044	1	1	10	10	20	12
		वाडा	वाडा	1127.77	1	1	10	10	20	12
			जव्हार	2104.39	1	1	16	16	32	12
			मोखाडा	1670.57	1	1	14	14	28	12
			विक्रमगड	1538.61	1	1	14	14	28	12
					6	6	80	80	160	72
५	रायगड	अलिबाग	अलिबाग	1509	1	1	14	14	28	12
			पेन	795	1	1	8	8	16	12
			मुरुड	1590	1	1	14	14	28	12
		खोपोली	पनवेल	551.91	1	1	6	6	12	12
			कर्जत	896.75	1	1	8	8	16	12
		मानगाव	मानगाव	1215	1	1	10	10	20	12
			रोहा	1218.8	1	1	10	10	20	12
			सुधागड पाली	840.43	1	1	8	8	16	12
		महाड	महाड	750	1	1	6	6	12	12
			म्हसळा	2729.83	2	1	32	32	64	12
			श्रीवर्धन	2870	2	1	32	32	64	12
			तळा	620	1	1	6	6	12	12
					14	12	154	154	308	144
६	रत्नागिरी	रत्नागिरी	रत्नागिरी	19621	10	1	160	160	320	12
			लांजा	4052	2	1	32	32	64	12
			राजापुर	8972	5	1	80	80	160	12
		दापोली	दापोली	6392	3	1	48	48	96	12
			खेड	4500	2	1	32	32	64	12
			मंडणगड	3350	2	1	32	32	64	12
		चिपळुण	चिपळुण	4500	2	1	32	32	64	12
			गुहागर	7425	4	1	64	64	128	12
			संगमेश्वर	4369	2	1	32	32	64	12
					32	9	512	512	1024	108
७	सिंधुदुर्ग	कनकवली	कनकवली	2551	1	1	16	16	32	12
			मालवण	6827	4	1	64	64	128	12

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयोगनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे-४११००४

			देवगड	11417	6	1	96	96	192	12
			वैभववाडी	730	1	1	6	6	12	12
		सावंतवाडी	सावंतवाडी	2612.98	2	1	32	32	64	12
			कुडाळ	3029.53	2	1	32	32	64	12
			वैगुर्ला	3928.12	2	1	32	32	64	12
					18	7	278	278	556	84
८	नाशिक	नाशिक	पेठ	1485	1	1	12	12	24	12
			त्र्यंबकेश्वर	575	1	1	6	6	12	12
		कळवण	सुरगणा	2000	1	1	16	16	32	12
					3	3	34	34	68	36
९	नंदुरबार	शहादा	अक्रणी धडगाव	780	1	1	8	8	16	12
					1	1	8	8	16	12
१०	बीड	आंबेजोगाई	केज	513.4	1	1	6	6	12	12
					1	1	6	6	12	12
११	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	520	1	1	6	6	12	12
					1	1	6	6	12	12
TOTAL	11	21	47	130224.7	83	47	1126	1126	2252	564

फळपिक- डाळिंब

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक	
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या	
१	पुणे	राजगुरुनगर	शिरूर	2700	2	1	32	32	64	12	
		बारामती	इंदापुर	8222.6	4	1	64	64	128	12	
			पुरंदर	1123.7	1	1	10	10	20	12	
			बारामती	1230	1	1	10	10	20	12	
					8	4	116	116	232	48	
२	अहमदनगर	अहमदनगर	अहमदनगर	875.25	1	1	8	8	16	12	
			पारनेर	1605.17	1	1	14	14	28	12	
			पाथर्डी	4330	2	1	32	32	64	12	
		कर्जत	कर्जत	2444.12	1	1	16	16	32	12	
			श्रीगोंदा	3289.65	2	1	32	32	64	12	
		श्रीरामपुर	श्रीरामपुर	540	1	1	6	6	12	12	
			राहुरी	1835.2	1	1	16	16	32	12	
			नेवासा	2336.48	1	1	16	16	32	12	
			शेवगाव	577.85	1	1	6	6	12	12	
		संगमनेर	संगमनेर	4721	2	1	32	32	64	12	
			अकोले	2942	2	1	32	32	64	12	
			कोपरगाव	1224	1	1	10	10	20	12	
			राहता	3510	2	1	32	32	64	12	
					18	13	252	252	504	156	
३	सोलापुर	सोलापुर	मोहोळ	3633.89	2	1	32	32	64	12	
		पंढरपुर	पंढरपुर	11450.85	6	1	96	96	192	12	
			मंगळवेढा	4851.09	3	1	48	48	96	12	
			सांगोला	18194.02	10	1	160	160	320	12	
			माळशिरस	6134.8	3	1	48	48	96	12	
		कुर्डुवाडी	करमाळा	588.82	1	1	6	6	12	12	
			माढा	1917.55	1	1	16	16	32	12	
					26	7	406	406	812	84	

www

४	सातारा	फलटण	फलटण	1760	1	1	16	16	32	12
			मान	1525.5	1	1	14	14	28	12
					2	2	30	30	60	24
५	सांगली	विटा	आटपाडी	4748	2	1	32	32	64	12
		जत	जत	4704	2	1	32	32	64	12
			कवठे महाकाळ	1004	1	1	10	10	20	12
					5	3	74	74	148	36
६	नाशिक	कळवण	देवळा	770	1	1	8	8	16	12
			निफाड	1397	1	1	12	12	24	12
		मालेगाव	सिन्नर	2563	1	1	16	16	32	12
			मालेगाव	10756	5	1	80	80	160	12
			सटाणा	15356	8	1	128	128	256	12
					16	5	244	244	488	60
७	धुळे	धुळे	साक्री	733.5	1	1	6	6	12	12
					1	1	6	6	12	12
८	औरंगाबाद	औरंगाबाद	औरंगाबाद	3970	2	1	32	32	64	12
			पैठण	822.33	1	1	8	8	16	12
		वैजापुर	वैजापुर	700	1	1	6	6	12	12
					4	3	46	46	92	36
९	बीड	बीड	आष्टी	1871	1	1	16	16	32	12
					1	1	16	16	32	12
TOTAL	9	19	39	142958.4	81	39	1190	1190	2380	468

फळपिक-केळी

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक	
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या	
१	पुणे	राजगुरुनगर	जुन्नर	3500	2	1	32	32	64	12	
		बारामती	इंदापुर	769.4	1	1	8	8	16	12	
					3	2	40	40	80	24	
२	अहमदनगर	संगमनेर	राहता	1530	1	1	14	14	28	12	
					1	1	14	14	28	12	
३	सोलापुर	पंढरपुर	पंढरपुर	597.3	1	1	6	6	12	12	
			माळशिरस	2117.28	1	1	16	16	32	12	
		कुर्डुवाडी	करमाळा	3147.32	2	1	32	32	64	12	
			माढा	1390	1	1	12	12	24	12	
					5	4	66	66	132	48	
४	धुळे	धुळे	शिरपुर	1030	1	1	10	10	20	12	
					1	1	10	10	20	12	
५	नंदुरबार	शहादा	शहादा	3256.1	2	1	32	32	64	12	
			तळोदा	1458	1	1	12	12	24	12	
					3	2	44	44	88	24	
६	जळगाव	जळगाव	जळगाव	1728	1	1	14	14	28	12	
			यावल	5118	3	1	48	48	96	12	
			रावेर	21018	11	1	176	176	352	12	
			मुक्ताईनगर	3572	2	1	32	32	64	12	
		पाचोरा	पाचोरा	950	1	1	8	8	16	12	
			चाळीसगाव	685	1	1	6	6	12	12	
			जामनेर	980	1	1	8	8	16	12	

		अंमळनेर	चोपडा	4300	2	1	32	32	64	12
					22	8	324	324	648	96
७	नांदेड	किनवट	मुदखेड	916	1	1	8	8	16	12
					1	1	8	8	16	12
८	हिंगोली	हिंगोली	कळमनुरी	720	1	1	6	6	12	12
			वसमत	550	1	1	6	6	12	12
					2	2	12	12	24	24
TOTAL	8	12	19	58062.4	38	21	518	518	1036	252

फळपिक- चिकु

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	पालघर	पालघर	पालघर	537.93	1	1	6	6	12	12
			तलासरी	525.36	1	1	6	6	12	12
			डहाणु	3355.56	2	1	32	32	64	12
TOTAL	1	1	3	4418.85	4	3	44	44	88	36

फळपिक- संत्रा

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	अहमदनगर	अहमदनगर	अहमदनगर	2115.36	1	1	16	16	32	12
			पाथर्डी	2436	1	1	16	16	32	12
					2	2	32	32	64	24
२	अमरावती	अमरावती	अमरावती	1217	1	1	10	10	20	12
			नांदगाव खंडेखर	633	1	1	6	6	12	12
			धामनगाव रेल्वे	1762	1	1	16	16	32	12
			चांदुर रेल्वे	1497	1	1	12	12	24	12
		अचलपुर	अचलपुर	12646	6	1	96	96	192	12
			अंजनगाव सुर्जी	3375	2	1	32	32	64	12
		मोर्शी	मोर्शी	12185	6	1	96	96	192	12
			चांदुरबाजार	15225	8	1	128	128	256	12
			वरुड	18930	10	1	160	160	320	12
			तिवसा	2017	1	1	16	16	32	12
					37	10	572	572	1144	120
३	वाशिम	वाशिम	रिसोड	573	1	1	6	6	12	12
			मालेगाव	650	1	1	6	6	12	12
			कारंजा	620	1	1	6	6	12	12
					3	3	18	18	36	36
४	बुलडाणा	खामगाव	संग्रामपुर	2250	1	1	16	16	32	12
					1	1	16	16	32	12
५	नागपुर	नागपुर	हिंणगा	571.6	1	1	6	6	12	12
		काटोल	काटोल	6925.7	4	1	64	64	128	12
		नरखेड	9235.2	5	1	80	80	160	12	

			कळमेरवर	3930.7	2	1	32	32	64	12
					12	4	182	182	364	48
६	वर्धा	आर्वी	आष्टी	1512.8	1	1	16	16	32	12
			कारंजा	2021	1	1	16	16	32	12
					2	2	32	32	64	24
TOTAL	6	9	22	102328.4	57	22	852	852	1704	264

फळपिक- मोसंबी

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	औरंगाबाद	औरंगाबाद	औरंगाबाद	4701	2	1	32	32	64	12
			पैठण	6390	3	1	48	48	96	12
		वैजापुर	वैजापुर	2500	1	1	16	16	32	12
			गंगापुर	2115	1	1	16	16	32	12
					7	4	112	112	224	48
२	जालना	जालना	जालना	2427.81	1	1	16	16	32	12
			बदनापुर	2080	1	1	16	16	32	12
		परतुर	घनसावंगी	9321	5	1	80	80	160	12
			अंबड	2600	1	1	16	16	32	12
					8	4	128	128	256	48
३	अमरावती	मोर्शी	वरुड	3557.1	2	1	32	32	64	12
					2	1	32	32	64	12
४	नागपुर	नागपुर	सावनेर	560.04	1	1	6	6	12	12
			काटोल	1925.55	1	1	16	16	32	12
		नरखेड	2674	1	1	16	16	32	12	
					3	3	38	38	76	36
५	वर्धा	आर्वी	आष्टी	750.5	1	1	6	6	12	12
					1	1	6	6	12	12
TOTAL	5	8	13	41602	21	13	316	316	632	156

फळपिक- काजू

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	कोल्हापुर	गडहिंगलज	गडहिंगलज	1397	1	1	12	12	24	12
			चंदगड	9085	5	1	80	80	160	12
			आजरा	4702	2	1	32	32	64	12
			भुदरगड	1728	1	1	14	14	28	12
					9	4	138	138	276	48
२	पालघर	वाडा	जव्हार	528	1	1	6	6	12	12
			मोखाडा	1250	1	1	10	10	20	12
					2	2	16	16	32	24
३	रायगड	महाड	म्हसळा	769	1	1	8	8	16	12
			श्रीवर्धन	645	1	1	6	6	12	12
					2	2	14	14	28	24
४	रत्नागिरी	रत्नागिरी	रत्नागिरी	7281	4	1	64	64	128	12
			लांजा	8466	4	1	64	64	128	12

			राजापुर	12115	6	1	96	96	192	12
		दापोली	दापोली	12873	6	1	96	96	192	12
			खेड	6500	3	1	48	48	96	12
			मंडणगड	4560	2	1	32	32	64	12
			चिपळुण	चिपळुण	5500	3	1	48	48	96
		गुहागर		7606	4	1	64	64	128	12
		संगमेश्वर		6848	3	1	48	48	96	12
					35	9	560	560	1120	108
५	सिंधुदुर्ग	कनकवली	कनकवली	12862	6	1	96	96	192	12
			मालवण	10978	5	1	80	80	160	12
			देवगड	3095	2	1	32	32	64	12
			वैभववाडी	2250	1	1	16	16	32	12
		सावंतवाडी	सावंतवाडी	16942.18	8	1	128	128	256	12
			कुडाळ	13615.36	7	1	112	112	224	12
			वेंगुर्ला	3654.19	2	1	32	32	64	12
			दोडामार्ग	2947.75	2	1	32	32	64	12
					33	8	528	528	1056	96
TOTAL	5	8	25	158197.5	81	25	1256	1256	2512	300

फळपिक- भेंडी

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	पुणे	पुणे	हवेली	254	1	1	4	4	8	5
		राजगुरुनगर	शिरूर	313	1	1	4	4	8	5
					2	2	8	8	16	10
२	सातारा	फलटण	फलटण	620	1	1	6	6	12	5
						1	1	6	6	12
३	ठाणे	कल्याण	शाहापुर	554.5	1	1	6	6	12	5
			मुरबाड	779.85	1	1	8	8	16	5
			भिवंडी	301.24	1	1	4	4	8	5
					3	3	18	18	36	15
४	जळगाव	अंमळनेर	धरणगाव	333	1	1	4	4	8	5
						1	1	4	4	8
TOTAL	4	5	7	3155.59	7	7	36	36	72	35

फळपिक- टोमॅटो

अ.क्र	जिल्हा	उपविभाग	तालुका	क्षेत्र (हेक्टर)	पेस्ट स्काऊट संख्या	पेस्ट मॉनिटर संख्या	पेस्ट स्काऊट चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक			पेस्ट मॉनिटर चे सप्ताहातील सर्वेक्षण लक्षांक
							निश्चित प्लॉट संख्या	रॅण्डम प्लॉट संख्या	एकुण	रॅण्डम प्लॉट संख्या
१	पुणे	पुणे	हवेली	329	1	1	4	4	8	5
			भोर	423	1	1	4	4	8	5
		राजगुरुनगर	जुन्नर	500	1	1	4	4	8	5
			इंदापुर	620.8	1	1	6	6	12	5
		बारामती	पुरंदर	520	1	1	6	6	12	5
			दौंड	342	1	1	4	4	8	5

www.
कृषि ज्ञान मंत्रालय (कलौत्पादन)
कृषि आनुवंशिकता, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-२.

					6	6	28	28	56	30
२	अहमदनगर	संगमनेर	संगमनेर	1038	1	1	10	10	20	5
			अकोले	435	1	1	4	4	8	5
			कोपरगाव	276.9	1	1	4	4	8	5
					3	3	18	18	36	15
३	सोलापुर	सोलापुर	उत्तर सोलापुर	377	1	1	4	4	8	5
			दक्षिण सोलापुर	502	1	1	6	6	12	5
			मोहोळ	2187	1	1	16	16	32	5
			अक्कलकोट	410	1	1	4	4	8	5
		पंढरपुर	पंढरपुर	593	1	1	6	6	12	5
		कुर्डवाडी	माढा	943	1	1	8	8	16	5
					6	6	44	44	88	30
४	सातारा	वाई	खंडाळा	254	1	1	4	4	8	5
		फलटण	फलटण	378	1	1	4	4	8	5
					2	2	8	8	16	10
५	सांगली	विटा	विटा	458	1	1	4	4	8	5
					1	1	4	4	8	5
६	ठाणे	कल्याण	कल्याण	361	1	1	4	4	8	5
					1	1	4	4	8	5
७	औरंगाबाद	औरंगाबाद	औरंगाबाद	250	1	1	2	2	4	5
		सिल्लोड	कन्नड	700	1	1	6	6	12	5
					2	2	8	8	16	10
८	लातूर	उद्गीर	उद्गीर	257	1	1	4	4	8	5
			चाकुर	637	1	1	6	6	12	5
					2	2	10	10	20	10
९	नागपुर	नागपुर	हिगणा	85	0	0	0	0	0	0
			कामठी	311.37	1	1	4	4	8	5
		रामटेक	मौदा	318	1	1	4	4	8	5
					2	2	8	8	16	10
१०	भंडारा	भंडारा	तुमसर	347	1	1	4	4	8	5
					1	1	4	4	8	5
TOTAL	10	17	26	13853.07	26	26	136	136	272	130

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ५.

		फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसेप) सन २०२१-२२			
		कृषि पर्यवेक्षक / कीड सर्वेक्षक वेतन (प्रति महिना रु. ५००/- प्रमाणे)			
अ.क्र.	जिल्हा / विभाग	आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो पिकाकरीता (६ महिने)		डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू पिकाकरीता (९ महिने)	
		भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)	भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)
१	ठाणे	६	१८०००	०	०
२	पालघर	८	२४०००	४	१८०००
३	रायगड	१६	४८०००	०	०
४	रत्नागिरी	६७	२०१०००	०	०
५	सिंधुदुर्ग	५१	१५३०००	०	०
६	विक्रससं, ठाणे		०		०
एकुण ठाणे		१४८	४४४०००	४	१८०००
७	नाशिक	३	९०००	१६	७२०००
८	धुळे	०	०	२	९०००
९	नंदुरबार	१	३०००	३	१३५००
१०	जळगाव	१	३०००	२२	९९०००
११	विक्रससं, नाशिक		०		०
एकुण नाशिक		५	१५०००	४३	१९३५००
१२	पुणे	११	३३०००	११	४९५००
१३	अहमदनगर	३	९०००	२१	९४५००
१४	सोलापूर	६	१८०००	३१	१३९५००
१५	विक्रससं पुणे		०		०
एकुण पुणे		२०	६००००	६३	२८३५००
१६	सातारा	३	९०००	२	९०००
१७	सांगली	१	३०००	५	२२५००
१८	कोल्हापूर	११	३३०००	०	०
१९	विक्रससं कोल्हापूर		०		०
एकुण कोल्हापूर		१५	४५०००	७	३१५००
२०	औरंगाबाद	२	६०००	११	४९५००
२१	जालना	०	०	८	३६०००
२२	बीड	१	३०००	१	४५००
२३	विक्रससं औरंगाबाद		०		०
एकुण औरंगाबाद		३	९०००	२०	९००००
२४	लातूर	२	६०००	०	०
२५	हिंगोली	०	०	२	९०००
२६	उस्मानाबाद	१	३०००	०	०
२७	नांदेड	०	०	१	४५००
२८	विक्रससं लातूर		०		०
एकुण लातूर		३	९०००	३	१३५००
२९	बुलढाणा	०	०	१	४५००
३०	वाशिम	०	०	३	१३५००
३१	अमरावती	०	०	३९	१७५५००
३२	विक्रससं अमरावती		०		०
एकुण अमरावती		०	०	४३	१९३५००
३३	वर्धा	०	०	३	१३५००
३४	नागपूर	२	६०००	१५	६७५००
३५	भंडारा	१	३०००		०
३६	विक्रससं नागपूर		०		०
एकुण नागपूर		३	९०००	१८	८१०००
एकुण महाराष्ट्र		१९७	५९१०००	२०१	९०४५००

		फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) सन २०२१-२२			
		कृषि अधिकारी / कीड नियंत्रक (प्रति महिना रु. ५००/- प्रमाणे)			
अ.क्र.	जिल्हा / विभाग	आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो पिकाकरीता (६ महिने)		डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू पिकाकरीता (९ महिने)	
		भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)	भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)
१	ठाणे	६	१८०००	०	०
२	पालघर	८	२४०००	३	१३५००
३	रायगड	१४	४२०००	०	०
४	रत्नागिरी	१८	५४०००	०	०
५	सिंधुदुर्ग	१५	४५०००	०	०
६	विक्रससं, ठाणे		०		०
एकुण ठाणे		६१	१८३०००	३	१३५००
७	नाशिक	३	९०००	५	२२५००
८	धुळे		०	२	९०००
९	नंदुरबार	१	३०००	२	९०००
१०	जळगाव	१	३०००	८	३६०००
११	विक्रससं, नाशिक		०		०
एकुण नाशिक		५	१५०००	१७	७६५००
१२	पुणे	११	३३०००	६	२७०००
१३	अहमदनगर	३	९०००	१६	७२०००
१४	सोलापूर	६	१८०००	११	४९५००
१५	विक्रससं पुणे		०		०
एकुण पुणे		२०	६००००	३३	१४८५००
१६	सातारा	३	९०००	२	९०००
१७	सांगली	१	३०००	३	१३५००
१८	कोल्हापूर	६	१८०००	०	०
१९	विक्रससं कोल्हापूर		०		०
एकुण कोल्हापूर		१०	३००००	५	२२५००
२०	औरंगाबाद	२	६०००	७	३१५००
२१	जालना		०	४	१८०००
२२	बीड	१	३०००	१	४५००
२३	विक्रससं औरंगाबाद		०		०
एकुण औरंगाबाद		३	९०००	१२	५४०००
२४	लातूर	२	६०००	०	०
२५	हिंगोली	०	०	२	९०००
२६	उस्मानाबाद	१	३०००	०	०
२७	नांदेड	०	०	१	४५००
२८	विक्रससं लातूर		०		०
एकुण लातूर		३	९०००	३	१३५००
२९	बुलढाणा	०	०	१	४५००
३०	वाशिम	०	०	३	१३५००
३१	अमरावती	०	०	११	४९५००
३२	विक्रससं अमरावती		०		०
एकुण अमरावती		०	०	१५	६७५००
३३	वर्धा	०	०	३	१३५००
३४	नागपूर	२	६०००	७	३१५००
३५	भंडारा	१	३०००		०
३६	विक्रससं नागपूर		०		०
एकुण नागपूर		३	९०००	१०	४५०००
एकुण महाराष्ट्र		१०५	३१५०००	९८	४४१०००

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) सन २०२१-२२

अ.क्र.	जिल्हा / विभाग	तालुका कृषि अधिका-यांसाठी प्रत्येक गावासाठी कीड रोग व्यवस्थापन अॅडव्हायझरी प्रसिध्दीबाबत (प्रति तालुका ५०००/- प्रमाणे)		डाटा एंट्री भरण्यासाठी सर्वेक्षण प्रपत्रे छपाई करणे व वितरीत करणे (४०० कीड सर्वेक्षक, २०४ कृषि अधिकारी करीता प्रति प्रपत्र २/- प्रमाणे आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो पिकाकरीता २६ आठवडे, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी चिक्कू या पिकांकरिता ३९ आठवडे)		आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी चिक्कू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांसाठी सर्वेक्षण कीट करीता आकस्मिक खर्च (प्रति कीड सर्वेक्षक चमू १००००/- प्रमाणे)	
		भौतिक	आर्थिक (रुपयात)	भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)	भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)
१	ठाणे	६	३००००	१२	५८२४	६	६००००
२	पालघर	११	५५०००	२३	२२१५२	११	११००००
३	रायगड	१४	७००००	३०	२२८८०	१४	१४००००
४	रत्नागिरी	१८	९००००	८५	४१९८४	१८	१८००००
५	सिंधुदुर्ग	१५	७५०००	६६	३३२८०	१५	१५००००
६	विक्रससं, ठाणे	०	०	०	०	०	०
एकुण ठाणे		६४	३२००००	२१६	२७२५८४	६४	६४००००
७	नाशिक	८	४००००	२७	२०६९६	८	८००००
८	धुळे	२	१००००	४	४३६८	२	२००००
९	नंदुरबार	३	१५०००	७	७६९६	३	३००००
१०	जळगाव	९	४५०००	३२	२३७६४	९	९००००
११	विक्रससं, नाशिक	०	०	०	०	०	०
एकुण नाशिक		२२	११००००	७०	१२१४२०	२२	२२००००
१२	पुणे	१७	८५०००	३९	२७०४०	१७	१७००००
१३	अहमदनगर	१९	९५०००	४३	५१६३६	१९	१९००००
१४	सोलापूर	१७	८५०००	५४	४०१४४	१७	१७००००
१५	विक्रससं पुणे	०	०	०	०	०	०
एकुण पुणे		५३	२६५०००	१३६	१९३७००	५३	५३००००
१६	सातारा	५	२५०००	१०	८७८८	५	५००००
१७	सांगली	४	२००००	१०	१००३६	४	४००००
१८	कोल्हापूर	६	३००००	१७	११६४८	६	६००००
१९	विक्रससं कोल्हापूर	०	०	०	०	०	०
एकुण कोल्हापूर		१५	७५०००	३७	४३७८४	१५	१५००००
२०	औरंगाबाद	९	४५०००	२२	२२५६८	९	९००००
२१	जालना	४	२००००	१२	१३७२८	४	४००००
२२	बीड	२	१००००	४	४६८०	२	२००००
२३	विक्रससं औरंगाबाद	०	०	०	०	०	०
एकुण औरंगाबाद		१५	७५०००	३८	६०९४४	१५	१५००००
२४	लातूर	२	१००००	४	१५६०	२	२००००
२५	हिंगोली	२	१००००	४	३७४४	२	२००००
२६	उस्मानाबाद	१	५०००	२	१२४८	१	१००००
२७	नांदेड	१	५०००	२	२१८४	१	१००००
२८	विक्रससं लातूर	०	०	०	०	०	०
एकुण लातूर		६	३००००	१२	८७३६	६	६००००
२९	बुलढाणा	१	५०००	२	३४३२	१	१००००
३०	वाशिम	३	१५०००	६	५६१६	३	३००००
३१	अमरावती	११	५५०००	५०	३४६३२	११	११००००
३२	विक्रससं अमरावती	०	०	०	०	०	०
एकुण अमरावती		१५	७५०००	५८	११३५६८	१५	१५००००
३३	वर्धा	३	१५०००	६	८७३६	३	३००००
३४	नागपूर	९	४५०००	२६	२४५४४	९	९००००
३५	भंडारा	१	५०००	२	६७६	१	१००००
३६	विक्रससं नागपूर	०	०	०	०	०	०
एकुण नागपूर		१३	६५०००	३४	५१६३६	१३	१३००००
एकुण महाराष्ट्र		२०३	१०१५०००	६०१	८६६३७२	२०३	२०३००००

फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसेप) सन २०२१-२२

अ. क्र.	जिल्हा / विभाग	आपत्कालीन निविष्ठांचा पुरवठा	शेतीशाळा (प्रति कृषि अधिकारी १ या प्रमाणे)								एकुण शेतीशाळा		
		आर्थिक (रुपयात)	आंबा	डाळिंब	केळी	संत्रा	मोसंबी	चिककु	काजू	भेडी	टोमॅटो	भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)
१	ठाणे		२							३	१	६	८४०००
२	पालघर		६					३	२			११	१५४०००
३	रायगड		१२						२			१४	१९६०००
४	रत्नागिरी		९						९			१८	२५२०००
५	सिंधुदुर्ग		७						८			१५	२१००००
६	विक्रससं, ठाणे	३१२५००										०	०
	एकुण ठाणे	३१२५००	३६	०	०	०	०	३	२१	३	१	६४	८९६०००
७	नाशिक		३	५								८	११२०००
८	धुळे			१	१							२	२८०००
९	नंदुरबार		१		२							३	४२०००
१०	जळगाव				८					१		९	१२६०००
११	विक्रससं, नाशिक	३१२५००										०	०
	एकुण नाशिक	३१२५००	४	६	११	०	०	०	०	१	०	२२	३०८०००
१२	पुणे		३	४	२					२	६	१७	२३८०००
१३	अहमदनगर			१३	१	२					३	१९	२६६०००
१४	सोलापूर			७	४						६	१७	२३८०००
१५	विक्रससं पुणे	३१२५००										०	०
	एकुण पुणे	३१२५००	३	२४	७	२	०	०	०	२	१५	५३	७४२०००
१६	सातारा			२						१	२	५	७००००
१७	सांगली			३							१	४	५६०००
१८	कोल्हापूर		२						४			६	८४०००
१९	विक्रससं कोल्हापूर	३१२५००										०	०
	एकुण कोल्हापूर	३१२५००	२	५	०	०	०	०	४	१	३	१५	२१००००
२०	औरंगाबाद			३				४			२	९	१२६०००
२१	जालना							४				४	५६०००
२२	बीड		१	१								२	२८०००
२३	विक्रससं औ.बाद	३१२५००										०	०
	एकुण औरंगाबाद	३१२५००	१	४	०	०	८	०	०	०	२	१५	२१००००
२४	लातूर										२	२	२८०००
२५	हिंगोली				२							२	२८०००
२६	उस्मानाबाद		१									१	१४०००
२७	नांदेड				१							१	१४०००
२८	विक्रससं लातूर	३१२५००										०	०
	एकुण लातूर	३१२५००	१	०	३	०	०	०	०	०	२	६	८४०००
२९	बुलढाणा					१						१	१४०००
३०	वाशिम					३						३	४२०००
३१	अमरावती					१०	१					११	१५४०००
३२	विक्रससं अमरावती	३१२५००										०	०
	एकुण अमरावती	३१२५००	०	०	०	१४	१	०	०	०	०	१५	२१००००
३३	वर्धा					२	१					३	४२०००
३४	नागपूर					४	३				२	९	१२६०००
३५	भंडारा										१	१	१४०००
३६	विक्रससं नागपूर	३१२५००										०	०
	एकुण नागपूर	३१२५००	०	०	०	६	४	०	०	०	३	१३	१८२०००
	एकुण महाराष्ट्र	२५०००००	४७	३९	२१	२२	१३	३	२५	७	२६	२०३	२८४२०००

mmmm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयोगनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ५.

फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टिसॅप) सन २०२१-२२			
अ.क्र.	जिल्हा / विभाग	एकुण	
		भौतिक (संख्या)	आर्थिक (रुपयात)
		लक्ष	लक्ष
१	२	२९	३१
१	ठाणे	४२	२१५८२४
२	पालघर	७९	४२०६५२
३	रायगड	१०२	५१८८८०
४	रत्नागिरी	२२४	८१८१८४
५	सिंधुदुर्ग	१७७	६६६२८०
६	विक्रससं, ठाणे	०	३१२५००
एकुण ठाणे		६२४	३०९९५८४
७	नाशिक	७८	३६५१९६
८	धुळे	१४	८०३६८
९	नंदुरबार	२३	१२३१९६
१०	जळगाव	९१	४२५७६४
११	विक्रससं, नाशिक	०	३१२५००
एकुण नाशिक		२०६	१३७१९२०
१२	पुणे	१२९	६६२५४०
१३	अहमदनगर	१४३	७८७१३६
१४	सोलापूर	१५९	७५८१४४
१५	विक्रससं पुणे	०	३१२५००
एकुण पुणे		४३१	२५९५२००
१६	सातारा	३५	१८९७८८
१७	सांगली	३२	१६८०३६
१८	कोल्हापूर	५२	२३६६४८
१९	विक्रससं कोल्हापूर	०	३१२५००
एकुण कोल्हापूर		११९	९२०२८४
२०	औरंगाबाद	७१	३७६५६८
२१	जालना	३६	१८३७२८
२२	बीड	१४	७७६८०
२३	विक्रससं औरंगाबाद	०	३१२५००
एकुण औरंगाबाद		१२१	९७०४४४
२४	लातूर	१४	७१५६०
२५	हिंगोली	१४	७९७४४
२६	उस्मानाबाद	७	३६२४८
२७	नांदेड	७	४०१८४
२८	विक्रससं लातूर	०	३१२५००
एकुण लातूर		४२	५४०२३६
२९	बुलढाणा	७	४१४३२
३०	वाशिम	२१	११९६१६
३१	अमरावती	१३३	५७८६३२
३२	विक्रससं अमरावती	०	३१२५००
एकुण अमरावती		१६१	११२२०६८
३३	वर्धा	२१	१२२७३६
३४	नागपूर	७९	३९६५४४
३५	भंडारा	७	३५६७६
३६	विक्रससं नागपूर	०	३१२५००
एकुण नागपूर		१०७	८८५१३६
एकुण महाराष्ट्र		१८११	११५०४८७२

फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) २०२१-२२

अ.क्र.	संस्था/विद्यापीठे	संशोधन सहयोगी वेतन (प्रति महिना ४९०००/- किंवा ५४०००/- अधिक घरभाडे याप्रमाणे ९ महिन्यांसाठी)		संशोधन सहयोगी वेतन (प्रति महिना ४९०००/- किंवा ५४०००/- अधिक घरभाडे याप्रमाणे ९ महिन्यांसाठी)		संशोधन सहयोगी एसएमएस वेतन (प्रति महिना ५४०००/- किंवा ४९०००/- अधिक घरभाडे याप्रमाणे ९० महिन्यांसाठी)		संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस रु.२९९०० व त्यावरील लागू कर याप्रमाणे रु.३७५०० प्रति महिना प्रति कर्मचारी - १२महिन्यांसाठी महाआयटी यांच्यामार्फत नेमणुक करणे (एप्रिल ते मार्च)		
		भौतिक (कर्मचारी संख्या)	आर्थिक	भौतिक (कर्मचारी संख्या)		आर्थिक	भौतिक (कर्मचारी संख्या)	आर्थिक	भौतिक (कर्मचारी संख्या)	आर्थिक
		लक्ष	लक्ष	लक्ष	साध्य	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	एनसीआयपीएम, नवी दिल्ली	०	०	०		०	१	६६९६००	०	०
२	एनआयसी पुणे									
३	एनआरसी, नागपूर	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
४	एनआरसी, सोलापूर	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
५	मफुकृवि, राहुरी	१	६०२६४०	१		६०२६४०	०	०	०	०
६	डॉ. बासाकोकृवि, दापोली	०		०		०	०	०	०	०
७	वनामकृवि, परभणी	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
८	डॉ. पंदेकृवि, अकोला	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
९	केळी संशोधन केंद्र, जळगाव	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
१०	फळसंशोधन केंद्र, वेगुर्ला	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
११	चिक्कू संशोधन केंद्र, पालघर	१	६०२६४०	०		०	०	०	०	०
१२	राज्य कृषि विभाग	०				०	०	०	१	४५००००
१३	रामेती									
	एकुण (संस्था)	८	४८२९९२०	१		६०२६४०	१	६६९६००	१	४५००००

mm

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आसुतनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

फलोत्पादन पिकावरील कीड रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन प्रकल्प (हॉर्टसॅप) २०२१-२२

अ.क्र.	संस्था/विद्यापीठे	वाहतुक व प्रवासभत्ता		आकस्मिक निधी		सर्वेक्षण कीट आंबा या पिकाकरीता (प्रति कीड सर्वेक्षक १ प्रमाणे २ प्लॉटसाठी ८ फ्रुट फ्लॉय ट्रॅप्स व ३२ ल्युअर्स)		कीड रोग सर्वेक्षणाची ऑनलाईन मोबाईल ॲप विकसित करणे.		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
		लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष	लक्ष
१	२	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२२
१	एनसीआयपीएम, नवी दिल्ली	०		०	०	०	०	०		१	६६९६००
२	एनआयसी पुणे								०	०	०
३	एनआरसी, नागपूर	०	५००००	०	५००००	०	०	०	०	१	७०२६४०
४	एनआरसी, सोलापूर	०	५००००	०	५००००	०	०	०	०	१	७०२६४०
५	मफुकृवि, राहुरी	०		०	०	०	०	०	०	२	१२०५२८०
६	डॉ. बासाकोकृवि, दापोली	०		०	०	०	२०००००	०	०	०	२०००००
७	वनामकृवि, परभणी	०		०	०	०	०	०	०	१	६०२६४०
८	डॉ. पंदेकृवि, अकोला	०		०	०	०	०	०	०	१	६०२६४०
९	केळी संशोधन केंद्र, जळगाव	०	५००००	०	५००००	०	०	०	०	१	७०२६४०
१०	फळसंशोधन केंद्र, वेगुर्ला	०	५००००	०	५००००	०	०	०	०	१	७०२६४०
११	चिक्कू संशोधन केंद्र, पालघर	०	५००००	०	५००००	०	०	०	०	१	७०२६४०
१२	राज्य कृषि विभाग	०		०		०	०	०	२००००००	१	२४५००००
१३	रामेती										०
	एकुण (संस्था)	०	२५००००	०	२५००००	०	२०००००	०	२००००००	११	९२४३३६०
	एकुण (विभाग)										११५०४८७२
	एकंदर (संस्था व विभाग)										२०७४८२३२

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५.

सन २०२१-२२ करीता प्रकल्पातील विविध बाबींतर्गत निधीची आवश्यकता
 प्रकल्पातील सहभागी संस्था, विभाग यांना बाबनिहाय लागणाऱ्या अनुदानाची आवश्यकता व त्याचा
 तपशिल (रक्कम रु. लाखात)

अ.क्र.	बाब	बाब निहाय खर्चाचा तपशिल	लागणारे अनुदान	संस्था
अ) कीड-रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन पद्धती				
१	किड सर्वेक्षक /पेस्ट स्काऊट (कृषि पर्यवेक्षक)			
	डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू पिकांकरीता:- रु.५००/-प्रती महिना किड रोगांचे सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे पार पाडण्यासाठी एकुण ९ महिन्यांकरीता २०१ कृषि पर्यवेक्षकासाठी देय प्रवासभत्ता	तालुका कार्यालयातील कृषि अधिका-यांच्या अधिनस्त क्षेत्रिय पातळीवर सर्वेक्षणाचे व माहिती गोळा करण्याचे काम करणे	९.०४५	संबंधीत जिअकृअ
	आंबा, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता :- रु.५००/-प्रती महिना किड रोगांचे सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे पार पाडण्यासाठी एकुण ६ महिन्यांकरीता १९७ कृषि पर्यवेक्षकासाठी देय प्रवासभत्ता		५.९१	
	एकुण		१४.९५५	
२	किड नियंत्रक/पेस्ट मॉनेटर (तालुकास्तरीय कृषि अधिकारी)			
	डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी व चिक्कू पिकांकरीता:- रु.५००/-प्रती महिना किड रोगांचे सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे पार पाडण्यासाठी एकुण ९ महिन्यांकरीता ९८ कृषि अधिका-यांसाठी देय प्रवासभत्ता	कृषि पर्यवेक्षकांच्या कामाचे नियंत्रण व रोवींग सर्व्हे करणे, कीडरोग पूर्व इतिहास पुस्तिका तयार करण्यासाठी फिरस्तीकरीता	४.४१	संबंधीत जिअकृअ
	आंबा या पिकांकरीता :- रु.५००/-प्रती महिना किड रोगांचे सर्वेक्षण व अनुषंगिक कामे पार पाडण्यासाठी एकुण ६ महिन्यांकरीता १०५ कृषि अधिका-यांसाठी देय प्रवासभत्ता		३.१५	
	एकुण		७.५६	
३	संशोधन सहयोगी आंबा, डाळिंब, केळी, संत्रा, मोसंबी, चिक्कू, काजू, भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता :- राज्य कृषि विभागासाठी - १(वनस्पती रोगशास्त्र) म.फु.कृ.वि. राहुरी, डॉ.पं.दे.कृ.वि. अकोला, व.ना.म.कृ.वि. परभणी-प्रती विद्यापीठ १ (किटकशास्त्र) याप्रमाणे ३ विभागीय संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला-१,	संशोधन सहयोगी (किटकशास्त्र / वनस्पती रोगशास्त्र) आयपीएम मोड्युल प्रसिद्धी साहित्य तयार करणे व साप्ताहिक सल्ले प्रसारीत करणे	५४.२३७६०	१. राज्य कृषि विभाग २. म.फु.कृ.वि. राहुरी ३. डॉ.पं.दे.कृ.वि. अकोला ४. व.ना.म.कृ.वि. परभणी ५. विभागीय संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला ६. राष्ट्रीय डाळिंब संशोधन केंद्र, सोलापूर ७. राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय फळ संशोधन केंद्र, नागपूर ८. कृषि संशोधन केंद्र,

अ.क्र.	बाब	बाब निहाय खर्चाचा तपशिल	लागणारे अनुदान	संस्था
	राष्ट्रीय डाल्बि संशोधन केंद्र, सोलापूर-१, राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय फळ संशोधन केंद्र, नागपूर-१, कृषि संशोधन केंद्र, पालघर-१ केळी संशोधन केंद्र, जळगाव-१ असे एकुण ९ (पदव्युत्तर पदवीधारक उमेदवारास रु.४९,०००/- प्रति महिना अधिक घरभाडे अथवा पी.एचडी उमेदवारास रु.५४,०००/- प्रति महिना अधिक घरभाडे) नियमानुसार ९ महिन्यांसाठी			पालघर ९. केळी संशोधन केंद्र, जळगाव
४	संशोधन सहयोगी (एसएमएस) : एनसीआयपीएम, नवी दिल्ली पदव्युत्तर पदवीधारक उमेदवारास रु.४९,०००/- प्रति महिना अधिक घरभाडे अथवा पी.एचडी उमेदवारास रु.५४०००/- प्रति महिना अधिक घरभाडे नियमानुसार १ संशोधन सहयोगी १० महिन्यांसाठी/मोबाईल अॅप तयार होईपर्यंत.	संशोधन सहयोगी (किटकशास्त्र / वनस्पती रोगशास्त्र) आयपीएम मोड्युल प्रसिद्धी साहित्य तयार करणे व साप्ताहिक सल्ले प्रसारीत करणे	६.६९६००	एनसीआयपीएम, नवी दिल्ली
५	संगणक प्रणाली कार्यालयीन मदतनीस रु.२९१०० व त्यावरील लागू कर याप्रमाणे रु.३७५०० प्रति महिना प्रति कर्मचारी - १२ महिन्यांसाठी महाआयटी यांच्यामार्फत नेमणुक करणे (एप्रिल ते मार्च)	संगणकीय अहवाल तयार करणे, अनुदान वाटप करणे, हिशेब तपासणे, हिशेबाच्या नोंदी ठेवणे इ.किडरोग व हवामानावर आधारित माहिती संकलीत करणे व विश्लेषण करणे.	४.५०	कृषि आयुक्तालय
६	तालुका कृषि अधिकाऱ्यांसाठी प्रत्येक गावासाठी कीड रोग व्यवस्थापन अॅडव्हायझरी प्रसिध्दीबाबत प्रति तालुका रु. ५,०००/- प्रमाणे १०५ तालुक्यांसाठी एकुण २६ आठवड्यांकरीता व ९८ तालुक्यांसाठी एकुण ३९ आठवड्यांकरीता	ऑनलाईन अॅडव्हाय - झरी तयार करणे व त्याच्या जम्बो झेरॉक्स प्रति करून गावातील वार्ताफलकावर लावणे	१०.१५	संबंधीत जिअकृअ
७	आंबा, डाल्बि, केळी,संत्रा,मोसंबी ,चिक्कू, काजू,भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता डाटा भरण्यासाठी सर्वेक्षण प्रपत्रे छपाई करणे व वितरित करणे	३९८ कृषि पर्यवेक्षक व २०३ कृषि अधिकारी करीता एकुण ४३३१८६ प्रपत्रांसाठी प्रपत्र छपाई	८.६६३७२	संबंधीत जिअकृअ

अ.क्र.	बाब	बाब निहाय खर्चाचा तपशिल	लागणारे अनुदान	संस्था
	(रु. २.०० प्रति प्रपत्रप्रमाणे)	व वितरण करणे.		
८	सर्वेक्षण किट आंबा या पिकाकरीता सर्वेक्षण कीट १ कीड सर्वेक्षकाकरीता (२ प्लॉटसाठी ८ फ्रुट फ्लॉय ट्रॅप्स व ३२ ल्युअर्स)	सापळे लावणे	२.००	डॉ.बा.सा.को.कृ.वि. दापोली
९	आंबा, डाळिंब, केळी,संत्रा,मोसंबी ,चिवकू, काजु,भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरीता सर्वेक्षण कीट करीता आकस्मिक खर्च रु. १०,०००/- प्रति कीड सर्वेक्षण चमु याप्रमाणे एकुण २०३ चमुंसाठी	सर्वेक्षण किट (भिंग, किटक जमा करण्याच्या डब्या, निडल) सीडी, स्टेशनरी खरेदीसाठी, इंटरनेट कनेक्शनचे मासिक भाडे, सायबर कॅफे, इत्यादीसाठी	२०.३०	संबंधीत जिअकृअ
	एकुण (अ)		१२९.०६२३२	
ब) कीड रोग सर्वेक्षण व शेतकरी जागृती कार्यक्रम-				
१०	किड रोग सर्वेक्षण व सल्ला चमुंसाठी कृषि विद्यापीठात प्रशिक्षण :	कीड रोग सर्वेक्षणाबाबतची ऑनलाईन माहिती भरणे व कीड रोग औळख व सर्वेक्षण याबाबतचे व्हीडीओ कॉन्फरन्सीद्वारे प्रशिक्षण आयोजित करणे	-	१. म.फु.कृ.वि. राहुरी २. डॉ.पं.दे.कृ.वि. अकोला ३. डॉ.बा.सा.को.कृ.वि. दापोली ४. व.ना.म.कृ.वि. परभणी ५. केळी संशोधन केंद्र, जळगाव ६. कृषि संशोधन केंद्र, पालघर
११	मास्टर ट्रेनर प्रशिक्षण : आंबा, डाळिंब, केळी,संत्रा,मोसंबी ,चिवकू, काजु,भेंडी व टोमॅटो या पिकांकरिता २०४ तालुका कृषि अधिकारी, ८ विभाग व २८जिल्ह्यांचे संबधित तंत्र अधिकारी यांना व्हीडीओ कॉन्फरन्सद्वारे प्रशिक्षण	आंबा, डाळिंब, केळी,संत्रा,मोसंबी ,चिवकू, काजु,भेंडी व टोमॅटो या पिकांसाठी मास्टर ट्रेनर्स व आयपीएम मॉड्युल तयार करण्यासाठी प्रशिक्षण	--	१. म.फु.कृ.वि. राहुरी २. डॉ.पं.दे.कृ.वि. अकोला ३. डॉ.बा.सा.को.कृ.वि. दापोली ४. व.ना.म.कृ.वि. परभणी ५. केळी संशोधन केंद्र, जळगाव ६. कृषि संशोधन केंद्र, पालघर
	एकुण (ब)		०.००	
क) पीक संरक्षण औषधांचा पुरवठा करणे				
१२	आपत्कालिन परिस्थितीत जैविक/ रासायनिक निविष्टांचा ५० टक्के किंवा रु. ७५०/- प्रति हेक्टरप्रमाणे पुरवठा करणे.(प्रति विभागनिहाय मागणीनुसार)	गरजेनुसार आकस्मिक उद्भवणारा कीड रोगाच्या नियंत्रणासाठी औषध पुरवठा	२५.००	विकृससं सर्व
	एकुण (क)		२५.००	

कृषि उप संचालक (फलोत्पादन)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ५.

अ.क्र.	बाब	बाब निहाय खर्चाचा तपशिल	लागणारे अनुदान	संस्था
ड) वाहतुक व प्रवास भत्ता /आकस्मिक निधी				
१३	प्रती रु. ०.५० लाख प्रमाणे ५ संशोधन केंद्र (आंबा, डाळिंब, केळी,संत्रा,मोसंबी .चिक्कू, काजु,भेंडी व टोमॅटो)	निश्चित प्लॉट सर्व्हे व रोव्हिंग प्लॉटचे रँडमली भेट देवून निरिक्षणे तपासणे, बैठकांसाठी उपस्थित राहणे	२.५०	१. विभागीय संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला २. राष्ट्रीय डाळिंब संशोधन केंद्र, सोलापूर ३. केळी संशोधन केंद्र, जळगाव ४. राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय फळ संशोधन केंद्र, नागपूर ५. कृषि संशोधन केंद्र, पालघर
	एकुण		२.५०	
१४	आकस्मिक निधी			
	प्रति रु. ०.५० लाख प्रमाणे ५ संशोधन केंद्र आंबा, डाळिंब, केळी,संत्रा,मोसंबी .चिक्कू, काजु,भेंडी व टोमॅटो	कार्यक्रमांतर्गत प्रायोगिक साहित्य खरेदी, स्टेशनरी आणि संकीर्ण खर्च, पोस्टेल चार्जस, फॅक्स इत्यादी साहित्य विकसीत करणे, विडीओ फिल्म तयार करणे	२.५०	१. विभागीय संशोधन केंद्र, वेंगुर्ला २. राष्ट्रीय डाळिंब संशोधन केंद्र, सोलापूर ३. केळी संशोधन केंद्र, जळगाव ४. राष्ट्रीय लिंबुवर्गीय फळ संशोधन केंद्र, नागपूर ५. कृषि संशोधन केंद्र, पालघर
	एकुण ड		५.००	
१५	इ) शेतक-यांसाठी शेतीशाळा बाबीसाठी खर्चाचा मापदंड			
	आंबा -४७, डाळिंब- ३९, केळी- २१, संत्रा- २२, मोसंबी-१३ व चिक्कू -३३, काजु-२५, भेंडी- ७, टोमॅटो- २६ याप्रमाणे एकुण २०३ शेतीशाळा प्रति शेतीशाळा रु. १४०००/- प्रमाणे	अ) प्रशिक्षण साहित्य शेतक-यांसाठी २५ शेतकरी, प्रती शेतकरी रु.२०० प्रमाणे /- (रु.५०००) ब) अल्पोपहार (२५ शेतकरी, १० वर्ग) प्रती शेतकरी रु.२०/- प्रमाणे ५००० इ. शेती दिन व पीक कापणी खर्च रु.२०००/- (एकत्रीत)	१०.१५ १०.१५ ४.०६ ४.०६	संबंधीत जिअकृअ

अ.क्र.	बाब	बाब निहाय खर्चाचा तपशिल	लागणारे अनुदान	संस्था
		ई. विश्लेषणात्मक अहवाल/याशेगाथा तयार करणे व आपत्कालीन खर्च रु.२०००/- (एकत्रीत)		
	एकुण इ		२८.४२	
१७	हॉर्टसॅप प्रकल्पाकरिता मोबाईल ॲप्लीकेशन विकसीत करणे.		२०.००	
	एकुण		२०.००	

प्रकल्पासाठी लागणारी एकुण रक्कम

अ.क्र.	बाब	रक्कम (रु. लाखात)
अ)	कीड-रोग सर्वेक्षण, सल्ला व व्यवस्थापन पद्धती	१२९.०६२३२
ब)	कीड रोग सर्वेक्षण व शेतकरी जागृती कार्यक्रम	०.००
क)	पीक संरक्षण औषधांचा पुरवठा करणे	२५.००
ड)	वाहतुक व प्रवास भत्ता /आकस्मिक निधी	५.००
इ	शेतक-यांसाठी शेतीशाळा बाबीसाठी खर्चाचा मापदंड	२८.४२
ई	हॉर्टसॅप प्रकल्पाकरिता मोबाईल ॲप्लीकेशन विकसीत करणे.	२०.००
	एकुण	२०७.४८२३२

Handwritten signature

Handwritten signature

संचालक फलोत्पादन
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य
पुणे-४११००५